

Általános útmutató a Helyreállítási és Ellenállóképességi Terv keretében meghirdetett felhívásokhoz

1.5

Tartalom

Tartalom	2
1. Az Útmutató célja, hatálya	4
2. Kizáró okok listája.....	5
3. A támogatási kérelmek benyújtásának és elbírálásának módja.....	6
A támogatási kérelmek elbírálásának módja	7
A támogatási kérelmek elbírálásának módja standard eljárásrendben	7
A támogatási kérelmek elbírálásának módja egyszerűsített eljárásrendben.....	10
A támogatási kérelmek elbírálásának módja kiemelt eljárásrendben.....	12
4. Tájékoztatás kifogás benyújtásának lehetőségéről	15
5. Tájékoztató támogatói okirat kibocsátásáról vagy a támogatási szerződés megkötéséről.....	18
6. A biztosítéknyújtási kötelezettségre vonatkozó tájékoztató	20
Mentesség a biztosíték-nyújtási kötelezettség alól	21
7. A fejlesztéssel érintett ingatlanra vonatkozó feltételek	23
8. Tájékoztatás a projektek megvalósításáról, finanszírozásáról és az előrehaladás követéséről ..	28
9. A közbeszerzési kötelezettségre vonatkozó tájékoztató	39
10. Tájékoztatásra és nyilvánosságra vonatkozó kötelezettségek	43
11. A felhívással, a projekt kiválasztási eljárással és a projektmegvalósítással kapcsolatos legfontosabb jogszabályok.....	44
12. Horizontális szempontok érvényesítése	45
A környezetvédelmi elvek és politikák érvényesítését biztosító célkitűzések	45
Az esélyegyenlőség érvényesítése	51

Változásjegyzék az 1.5 verzióhoz:

Változásjegyzék az 1.4 verzióhoz:

2022. szeptember 30-án hatályba lépett a 373/2022. (IX. 30.) Korm. rendelet Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve végrehajtásának alapvető szabályairól és felelős intézményeiről. Az új korm. rendelet hatályon kívül helyezte a 413/2021. (VII. 13.) Korm. rendeletet. Az útmutató az új korm. rendelet fényében felülvizsgálatra került.

Változásjegyzék az 1.3 verzióhoz:

A Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve végrehajtásának alapvető szabályairól és felelős intézményeiről szóló [413/2021. \(VII. 13.\) Korm. rendelet](#)¹, valamint a Gazdaság-újraindítási Alap uniós fejlesztési fejezetbe tartozó fejezeti és központi kezelésű előirányzatok felhasználásának rendjéről szóló [481/2021. \(VIII. 13.\) Korm. rendelet](#) módosításáról szóló 46/2022. (II. 17.) Korm. rendelet módosításai kerültek átvezetésre.

Változásjegyzék az 1.2 verzióhoz:

- egyértelműsítésre került, hogy devizában történő utalás csak szállítói finanszírozás esetén a szállító és a végső kedvezményezett forinttól eltérő devizában kötött szerződése esetén lehetséges, minden más esetben a támogatás folyósítása forintban történik;
- a biztosítéknyújtás alóli mentességre vonatkozó szabályok módosultak a [413/2021. \(VII. 13.\) Korm. rendelet](#) 51. § (2) bekezdésében bekövetkezett változás alapján;
- az önerő igazolására vonatkozó rész módosításra került;
- kiegészítésre került a kifogáskezelést tartalmazó fejezet
- a projektmegvalósítással kapcsolatos jogszabályok között feltüntetésre került két új, az Európai Bizottság által kiadott delegált jogi aktus

---

¹ A követhetőség érdekében a verziókövetésben megjelennek a korábbi rendelet módosítások miatt elvégzett változások is.

1. Az Útmutató célja, hatálya

Az Általános Útmutató a Felhívásokhoz dokumentum (a továbbiakban: ÁÚF) célja, hogy a meghirdetésre kerülő felhívások tekintetében tájékoztatást nyújtson a minden támogatást igénylőre vonatkozó általános feltételekről.

Az ÁÚF a felhívások elválaszthatatlan része, amely a támogatási kérelem adatlappal együtt tartalmazza a támogatási kérelem benyújtásához szükséges összes feltételt.

Az ÁÚF-ben foglaltaktól való eltérés kizárólag akkor lehetséges, ha a Felhívás jelen dokumentumra, és annak konkrét pontjára, rendelkezésére hivatkozik. Amennyiben a Felhívásban foglaltak valamely fejezet tekintetében eltérnek az ÁÚF-ben megfogalmazott, általános előírásoktól, akkor a Felhívásban szabályozottak az irányadók.

Felhívjuk a tisztelt támogatást igénylők figyelmét, hogy az ÁÚF, valamint a Felhívás és annak mellékletei esetén a Nemzeti Hatóság **a változtatás jogát fenntartja**, ezért kérjük, hogy kövessék figyelemmel a www.palyazat.gov.hu honlapon megjelenő közleményeket. A beadás előtt ellenőrizték, hogy a támogatási kérelmet a honlapon szereplő feltételeknek megfelelően állították össze, mert az ettől való (akár formai, akár tartalmi) eltérés esetén a támogatási kérelem elutasításra kerülhet.

A tagállami és az európai adatvédelmi szabályoknak való megfelelés értelmében tájékoztatjuk a tisztelt támogatást igénylőt, hogy a *Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve végrehajtásának alapvető szabályairól és felelős intézményeiről* szóló 373/2022. (IX. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: RRF rendelet) 5. §. 23. pontja alapján **a tagállamnak kötelezettsége kéthavonta adatot küldeni az ARACHNE kockázatértékelő rendszer² számára**. Az ARACHNE egy adatbányász integrált informatikai eszköz, melyet az Európai Bizottság fejlesztett ki azzal a céllal, hogy támogassa az uniós források támogatáskezelési folyamatait. A pályázatkezeléssel foglalkozó hatóságok rendszeresen adatot szolgáltatnak, melyből egy átfogó adatbázis áll össze az uniós forrásból végrehajtott projektekről. Az adatokat nyilvánosan hozzáférhető információkkal egészítik ki, és egy sor kockázati mutató alapján feltárják azokat a projekteket, végső kedvezményezetteket, szerződéseket vagy szerződő feleket, amelyek esetében fokozottan fennáll a csalás, az összeférhetetlenség, kettős finanszírozás vagy a szabálytalanság kockázata. Az ARACHNE az esetleges kockázatokra mutat rá, a kockázatok értékelése a pályázatot kezelő hatóságok feladata. Az RRF rendelet 9. §. (1) i) pontja szerint **a Nemzeti Hatóság a támogatási döntés előkészítése és meghozatala, továbbá a támogatási szerződés megkötése és esetleges módosítása, valamint a folyamatba épített ellenőrzés során következetesen, rendszeresen és kiterjedten alkalmazza az ARACHNE kockázatértékelő eszköz minden funkcióját a csalás, az összeférhetetlenség, a kettős finanszírozás és egyéb szabálytalanságok megelőzése érdekében**. A rendszerbe küldött adatok körét az RRF rendelet 2. számú melléklete tartalmazza.

Az ÁÚF-ben, a felhívásban, illetve a kapcsolódó egyéb dokumentumokban alkalmazott fogalmak használata és értelmezése tekintetében az Európai Parlament és a Tanács a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról szóló 2021/241 EU rendelet 2. cikkében és az RRF rendelet 2. §-ában foglaltak az irányadók.

Az ÁÚF-ben a Nemzeti Hatóság, vagy a nevében eljáró Lebonyolító Szerv értelmezendő támogatóként. Ahol az ÁÚF Nemzeti Hatóságot említ, Lebonyolító Szerv kijelölése esetén, az átruházott feladatok tekintetében a Lebonyolító Szervet is érteni kell.

---

² <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=325&intPageId=3587&langId=hu>

2. Kizáró okok listája

Nem ítéltető meg támogatás a támogatást igénylőnek,

1. ha az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvényben (a továbbiakban: Áht.) foglaltak szerint nem felel meg a rendezett munkaügyi kapcsolatok követelményének,
2. köztulajdonban álló gazdasági társaság esetén, ha az Áht.-ban foglaltak szerint a köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló 2009. évi CXXII. törvényben foglalt közzétételi kötelezettségének nem tett eleget,
3. ha olyan jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező más szervezet, amely az Áht. 1. § 4.) pontja szerint nem átlátható szervezet,³
4. ha a támogatási rendszerből való kizárás hatálya alatt áll,
5. ha harmadik személy irányában olyan kötelezettsége áll fenn, amely a támogatással létrejött projekt céljának megvalósulását megghiúsíthatja,
6. ha a támogatási döntés tartalmát érdemben befolyásoló valótlan, hamis vagy megtévesztő adatot szolgáltatott vagy ilyen nyilatkozatot tett,
7. ha jogerős végzéssel elrendelt felszámolási, csőd-, végelszámolási vagy egyéb – a megszüntetésére irányuló, jogszabályban meghatározott – eljárás alatt áll,
8. aki nem felel meg a felhívásra vonatkozó állami támogatási szabályoknak.

Csalás vagy korrupció gyanúja esetén a Nemzeti Hatóság a végső kedvezményezettel támogatási jogviszonyt nem létesíthet, szükség esetén a támogatási szerződést megszüntetheti és büntetőeljárást kezdeményezhet.

---

³ Magyarországi beruházások ösztönzéséhez kapcsolódóan közvetlenül nyújtott fejlesztési célú támogatás esetén a támogatást igénylőszervezet átlátható szervezetnek minősítéséről a Kormány egyedi határozatban dönt.

3. A támogatási kérelmek benyújtásának és elbírálásának módja

A támogatási kérelem elkészítése

A támogatási kérelmet a www.palyazat.gov.hu oldalon keresztül elérhető Pályázati E-ügyintézés almenüjének felületén történő bejelentkezést követően, on-line pályázati kitöltő programmal kell elkészíteni.

A hiányos támogatási kérelmek elkerülése érdekében az adatlapok tartalmát és töltöttségét a kitöltő program ellenőrzi, és az esetleg felmerült formai hibákra, illetve hiányosságokra figyelmezteti a támogatást igénylőt. A támogatási kérelem véglegesítését és benyújtását a kitöltő program addig nem engedélyezi, amíg a jelzett hibák és hiányosságok nem kerülnek pótlásra, illetve javításra.

A támogatási kérelem véglegesítése és benyújtása

A támogatási kérelem beküldésének feltétele a kérelem adattartalmának véglegesítése és az adattartalmat hitelesítő nyilatkozat kérelemhez történő csatolása. A nyilatkozatot a támogatási kérelem adattartalmának véglegesítését követően a rendszer állítja elő.

A kérelem kitöltését és lezárását követően a program előállít egy nyilatkozatot, ezzel tudja majd hitelesíteni a kérelemben megadott adatokat.

A nyilatkozatot minősített tanúsítványon alapuló, legalább fokozott biztonságú elektronikus aláírással⁴ kell ellátni, vagy azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítés szolgáltatással (AVDH vagy AVDH-DHSZ) kell hitelesíteni. Az, hogy melyik szolgáltatást kell használni, attól függ, hogy Ön milyen szervezet nevében (pl. gazdasági társaság vagy központi/ területi államigazgatási szerv, önkormányzat, vagy egyéb közfeladatot ellátó szervezet) nyújt be támogatási kérelmet.

Magyarországon bejegyzett cégek, gazdasági társaságok, egyéni vállalkozók nevében támogatási kérelmet benyújtó magánszemélynek a www.magyarorszag.hu oldalon elérhető „ügyféli” AVDH szolgáltatást kell használnia. E-ügyintézését biztosító szervezetek (pl. államigazgatási szervek, vagy egyéb közfeladatot ellátó szervezetek) képviselőjében eljáró ügyintézőnek/ képviselőnek pedig a saját iratkezelési rendszerében elérhető „ügyintézői” AVDH (AVDH-DHSZ) szolgáltatást kell használnia, amennyiben a szervezet rendelkezik ilyen szolgáltatással.

Az AVDH szolgáltatás igénybevételével kapcsolatos tájékoztató⁵ a www.palyazat.gov.hu oldalon érhető el. Kérjük, hogy a támogatási kérelem benyújtása előtt alaposan tanulmányozza át.

A minősített elektronikus aláírással ellátott, vagy az AVDH, AVDH-DHSZ szolgáltatással hitelesített nyilatkozat elektronikus példányát a véglegesített adattartalmú támogatási kérelemhez kell csatolni és azzal együtt, elektronikusan kell benyújtani a kitöltő program által küldött utasításoknak megfelelően.

A nyilatkozat csak a fentebb említett aláírási módok valamelyikével ellátva fogadható el, kérjük, kézzel ne írja alá.

A nyilatkozat csatolása után a kitöltő program utasításainak megfelelően nyújtsa be a kérelmét.

---

⁴ Minősített elektronikus aláírás: az elektronikus aláírásról szóló 2001. évi XXXV. törvényben meghatározottak szerint olyan - fokozott biztonságú - elektronikus aláírás, amelyet az aláíró biztonságos aláírás-létrehozó eszközzel hozott létre, és amelynek hitelesítése céljából minősített tanúsítványt bocsátottak ki.

⁵ A tájékoztató címe: Tájékoztató a támogatást igénylők részére az Azonosításra Visszavezetett Dokumentumhitelesítés (AVDH, AVDH-DHSZ) igénybevételéhez

Felhívjuk a figyelmet, hogy a támogatást igénylő azonosítására szolgáló nyilatkozat hibátlan, teljes körű megléte a jogosultsági ellenőrzés során **nem hiánypótoltható feltételnek számít**, ezért a Nemzeti Hatóság a támogatási kérelmet hiánypótlási felszólítás nélkül elutasítja, ha:

- a nyilatkozat hiányzik, vagy
- a nyilatkozatot nem minősített tanúsítványon alapuló, legalább fokozott biztonságú elektronikus aláírással látták el, vagy
- a nyilatkozatot nem AVDH, vagy AVDH-DHSZ szolgáltatással hitelesítették, vagy
- a nyilatkozatot nem a cégjegyzésre/kérelemben szereplő szervezet (jogi személy) képviselőjére jogosult személy(ek) írták alá, vagy
- az aláírás hiányos, vagy érvénytelen, vagy nem hiteles.

A támogatási kérelem kitöltését és benyújtását segíti a „Támogatási kérelem kitöltő felhasználói kézikönyv”, amelyet a támogatást igénylők a palyazat.gov.hu weboldalon, a Pályázati E-ügyintézés almenüjének felületén keresztül érhetnek el. Kérjük, hogy a támogatási kérelem sikeres kitöltése és beküldése érdekében tanulmányozza át a kézikönyvet.

A támogatási kérelmek elbírálásának módja

Az RRF rendelet szerinti HET intézkedési lista olyan tervezési dokumentum, amely a teljes végrehajtási időszakra vonatkozóan programterületenkénti bontásban tartalmazza a HET-ben meghatározott reformok, beruházások, mérföldkövek, célértékek elérését és megvalósítását szolgáló valamennyi intézkedést és azok végrehajtási formáját (kivéve a projekt indító támogatási felhívásokat). A HET intézkedési listát kormány határozat rögzíti. A HET intézkedési lista alapján a projektek kiválasztása történhet kiemelt vagy pályázati kiválasztási eljárásban, utóbbi esetben standard vagy egyszerűsített eljárásrend alkalmazható.

Kiemelt kiválasztási eljárásrend abban az esetben alkalmazható, ha a HET intézkedési listában szereplő eljárási forma ezt előírja és

- a) a HET intézkedési lista tartalmazza a felhívás címét, a támogatást igénylőt és az indikatív támogatási összeget, valamint
- b) a projekt közfeladat vagy általános közérdekű feladat ellátására irányul és nemzetgazdasági érdeket szolgál.

A támogatási kérelmek elbírálásának módja standard eljárásrendben

A támogatási kérelem jogosultsági ellenőrzése

A Nemzeti Hatóság megvizsgálja, hogy a támogatási kérelem megfelel-e a felhívásban és az Ávr. 70. § (2) bekezdésében meghatározott jogosultsági feltételeknek. A Nemzeti Hatóság az ellenőrzéshez szükséges elvárt szakértelem, a beérkező pályázatok darabszáma és a rendelkezésre álló kapacitás alapján eldönti, hogy a jogosultsági ellenőrzés belső értékelővel vagy a szakpolitikai felelős által kijelölt külső értékelővel történjen. Adott felhíváson belül belső és külső értékelő együttes alkalmazása is lehetséges. Amennyiben az ellenőrzési szempontrendszer mérlegelést nem igényel, elegendő egy fő jogosultsági ellenőrzést végző kijelölése.

Az ellenőrzést végzők az adott pályázati felhívás vonatkozásában titoktartási és összeférhetlenségi nyilatkozatot kötelesek tenni.

A felhívásban a Nemzeti Hatóság rendelkezik arról, hogy a támogatási kérelmek értékelése **folyamatos elbírálás szerint, illetve szakaszos elbírálás szerint történik**, utóbbi esetben milyen szakaszokban. Folyamatos elbírálás esetén a Nemzeti Hatóság a támogatási kérelem beérkezését követő hetedik napig tájékoztatja a támogatást igénylőt arról, hogy a támogatási kérelem érdemi elbírálása megkezdődött, tehát megtörtént a jogosultsági ellenőrzés.

Szakaszos elbírálás esetén a Nemzeti Hatóság legkésőbb a felhívásban rögzített szakasz zárását vagy beadási határnapját követő hetedik napig végzi el a támogatási kérelmeket jogszabályi ellenőrzését.

Ha a támogatási kérelem a jogszabályi szempont(ok)nak nem felel meg és a szempont a felhívás alapján hiánypótolható, akkor erről a Nemzeti Hatóság a támogatást igénylőt értesíti és **legalább 5, legfeljebb 10 naptári napos határidő** kitűzésével felszólítja a támogatási kérelemnek kijavítására. **Hiánypótlási felhívásra egy alkalommal van lehetőség.**

Ha a jogszabályi szempont(ok)nak való megfelelés a hiánypótlás benyújtását követően továbbra sem, illetve a hiánypótlási felhívásra adott válaszadási határidő elmulasztása okán nem állapítható meg, a támogatási kérelem elutasításra kerül, amiről a Nemzeti Hatóság a támogatást igénylőt a hiánypótlás ellenőrzését követően, illetve a válaszadási határidő eredménytelen lejárta követően értesíti.

Amennyiben a támogatási kérelem megfelel a jogszabályi feltételeknek, a Nemzeti Hatóság megkezdi a támogatási kérelem tartalmi értékelését és erről értesíti a támogatást igénylőt.

A támogatási kérelem tartalmi értékelése

A jogosult támogatási kérelmeket a Nemzeti Hatóság a felhívásban szereplő tartalmi értékelési szempontok szerint értékeli. **Az értékelés történhet belső értékelővel vagy a szakpolitikai felelős által kijelölt külső értékelő bevonásával.** Adott felhíváson belül belső, és külső értékelő együttes alkalmazása is lehetséges. A támogatási kérelmek tartalmi értékelését végző értékelők számát a Nemzeti Hatóság határozza meg. Az értékelők az adott pályázati felhívás vonatkozásában titoktartási és összeférhetlenségi nyilatkozatot kötelesek tenni.

A tartalmi értékelés folyamata a támogatási kérelmek minőségének tartalmi értékelési szempontok alapján történő vizsgálatát és ez alapján történő minősítést foglalja magában. A tartalmilag értékelt támogatási kérelmeket a Nemzeti Hatóság döntésre terjeszti fel a Nemzeti Hatóság vezetőjének.

Amennyiben a felhívás arról rendelkezik, a Nemzeti Hatóság tartalmi előértékelési szempontokat határozhat meg. A támogatási kérelem elutasításra kerül, ha az előfeltételek bármelyikének nem felel meg, ez esetben a további értékelési szempontok alapján nem szükséges a támogatási kérelmet értékelni.

Amennyiben az értékelés során felmerül, hogy a támogatási kérelemben található információk nem egyértelműek, ellentmondásokat tartalmaznak, ezek tisztázására a Nemzeti Hatóság egyszeri alkalommal a támogatást igénylőtől **tisztázó kérdés formájában** információkat kérhet legalább 5, de legfeljebb 10 naptári napos határidő biztosításával. A tisztázó kérdés megválaszolása során a kérelem tartalmi elemeinek módosítására nincs lehetőség.

Döntés-előkészítő bizottság

Amennyiben erről a felhívás rendelkezik, a Nemzeti Hatóság a támogatási kérelemről születő döntés megalapozására döntés-előkészítő bizottságot állíthat fel, amely minden tartalmilag értékelt projektet megvizsgál és elkészíti a döntési javaslatát. A döntés-előkészítő bizottság a döntési javaslatot felterjeszti a Nemzeti Hatóság vezetőjének. A döntés-előkészítő bizottság tagjainak száma legfeljebb öt fő. A döntés-előkészítő bizottság összehívását, működését, tagjait a Nemzeti Hatóság által kiadott ügyrendben kell meghatározni.

Döntés és értesítés

A Nemzeti Hatóság vezetője az értékelő(k) által készített értékelő lap(ok) – döntés- előkészítő bizottság alkalmazása esetén a döntés-előkészítő bizottság javaslata – alapján a támogatási

kérelem támogatásáról vagy csökkentett összköltséggel, csökkentett mértékkel, illetve feltétellel történő támogatásáról, a támogatási kérelem elutasításáról dönt.

A nemzeti hatóság a támogatási kérelemről folyamatos elbírálás esetén annak beérkezésétől, szakaszos elbírálás esetén a felhívásban rögzített szakasz zárásától számított **harminc napon belül** dönt. A Nemzeti Hatóság a határidőt egy alkalommal, legfeljebb harminc nappal meghosszabbíthatja, ha a támogatási kérelmek száma eléri az **ezer darabot**.

Döntés- előkészítő bizottság összehívása esetén **a harminc napos határidő tíz nappal meghosszabbodik**.

A támogatási kérelemről a Nemzeti Hatóság az összesített értékelő táblázat vagy – döntés-előkészítő bizottság összehívása esetén – a döntési javaslat alapján dönt. A pénzügyi ellenjegyzés tényét és a pénzügyi ellenjegyző keltezéssel ellátott aláírását tartalmazó támogatási döntés **kötelezettségvállalásnak** minősül. A támogatói okiratok kiadása vagy a támogatási szerződések megkötése esetén a pénzügyi ellenjegyzés tényét és a pénzügyi ellenjegyző keltezéssel ellátott aláírását nem kell feltüntetni.

Ha a döntés-előkészítő bizottság a projektjavaslat támogatását **hárommilliárd forintot meghaladó összegben javasolja megállapítani, a támogatási kérelemről** – kiemelt projektek kivételével – a Nemzeti Hatóság javaslata alapján az európai uniós források felhasználásáért felelős miniszter dönt. Az így meghozott, pénzügyi ellenjegyzést követő döntés a fentiek szerint kötelezettségvállalásnak minősül.

A döntésről a Nemzeti Hatóság a következőképpen értesíti a támogatást igénylőt:

- a) támogatás esetén a döntésről szóló részletes tájékoztatást és a támogatási szerződés tervezetét vagy támogatói okirat alkalmazása esetén az aláírt támogatói okiratot a döntés jóváhagyásától számított 10 naptári napon belül elektronikusan megküldi a támogatást igénylő részére,
- b) elutasítás esetén a döntésről tájékoztatja a támogatást igénylőt, amely tartalmazza a támogatási kérelem elutasításának részletes indoklását, és a kifogás benyújtásának lehetőségéről és módjáról való tájékoztatást.

A döntésről történő tájékoztatást követően a támogatást igénylő jogosult a támogatási kérelemre vonatkozóan az értékelést megismerni.

Tartaléklista

Ha az adott támogatási kérelem megfelelt a támogathatósághoz szükséges minimális követelményeknek, de forráshiány miatt nem támogatható, vagy az adott területi egységen belül a felhívás alapján csak a legmagasabb pontszámot elérő projekt támogatható, a Nemzeti Hatóság tartaléklistát képezhet. Ha az adott felhívás keretében további forrás kiosztására nyílik lehetőség, illetve a területi egységen belül támogatott projekt megvalósítása megghiúsul, támogatást elsődlegesen az e listán szereplő támogatási kérelmek kaphatnak.

A Nemzeti Hatóság a tartaléklistát addig tartja fenn, amíg a listán szereplő támogatási kérelmek tervezett megvalósítási időszaka összhangban van a programozási időszak finanszírozására vonatkozó uniós jogszabályi előírásokkal, és reális esély van további forráskiosztásra az adott felhívás vonatkozásában. A tartaléklista megszüntetéséről a Nemzeti Hatóság vezetője dönt.

A tartaléklista megszüntetéséről a tartaléklistán szereplő támogatást igénylőket a Nemzeti Hatóság a megszüntetéstől számított 10 naptári napon belül tájékoztatja.

A támogatási kérelem visszavonása

A támogatást igénylő a támogatási kérelmét a támogatási döntés meghozataláig elektronikusan, az elektronikus alkalmazások használatának szabályai szerint visszavonhatja. A támogatási kérelem visszavonását a Nemzeti Hatóság tudomásul veszi, és erről elektronikusan értesíti a támogatást igénylőt. A visszavonás tudomásulvételével szemben a támogatást igénylő nem élhet kifogással.

A támogatási kérelmek elbírálásának módja egyszerűsített eljárásrendben

A támogatási kérelem jogosultsági ellenőrzése

A Nemzeti Hatóság megvizsgálja, hogy a támogatási kérelem megfelel-e a felhívásban és az Ávr. 70. § (2) bekezdésében meghatározott jogosultsági feltételeknek. A Nemzeti Hatóság az ellenőrzéshez szükséges elvárt szakértelem, a beérkező pályázatok darabszáma és a rendelkezésre álló kapacitás alapján eldönti, hogy a jogosultsági ellenőrzés belső értékelővel vagy a szakpolitikai felelős által kijelölt külső értékelővel történjen. Adott felhíváson belül belső és külső értékelő együttes alkalmazása is lehetséges. Amennyiben az ellenőrzési szempontrendszer mérlegelést nem igényel, elegendő egy fő jogosultsági ellenőrzést végző kijelölése.

Az ellenőrzést végzők az adott pályázati felhívás vonatkozásában titoktartási és összeférhetlenségi nyilatkozatot kötelesek tenni.

A felhívásban a Nemzeti Hatóság rendelkezik arról, hogy a támogatási kérelmek értékelése **folyamatos elbírálás szerint, illetve szakaszos elbírálás szerint történik**, utóbbi esetben milyen szakaszokban. Folyamatos elbírálás esetén a Nemzeti Hatóság a támogatási kérelem beérkezését követő hetedik napig tájékoztatja a támogatást igénylőt arról, hogy a támogatási kérelem érdemi elbírálása megkezdődött, tehát megtörtént a jogosultsági ellenőrzés.

Szakaszos elbírálás esetén a Nemzeti Hatóság legkésőbb a felhívásban rögzített szakasz zárását vagy beadási határnapját követő hetedik napig végzi el a támogatási kérelmeket jogosultsági ellenőrzését.

Ha a támogatási kérelem a jogosultsági szempont(ok)nak nem felel meg és a szempont a felhívás alapján hiánypótolható, akkor erről a Nemzeti Hatóság a támogatást igénylőt értesíti és **legalább 5, legfeljebb 10 naptári napos határidő** kitűzésével felszólítja a támogatási kérelmének kijavítására. **Hiánypótlási felhívásra egy alkalommal van lehetőség.**

Ha a jogosultsági szempont(ok)nak való megfelelés a hiánypótlás benyújtását követően továbbra sem, illetve a hiánypótlási felhívásra adott válaszadási határidő elmulasztása okán nem állapítható meg, a támogatási kérelem elutasításra kerül, amiről a Nemzeti Hatóság a támogatást igénylőt a hiánypótlás ellenőrzését követően, illetve a válaszadási határidő eredménytelen lejártaát követően értesíti.

Amennyiben a támogatási kérelem megfelel a jogosultsági feltételeknek, a Nemzeti Hatóság megkezdi a támogatási kérelem tartalmi értékelését és erről értesíti a támogatást igénylőt.

A támogatási kérelem tartalmi értékelése

Döntés és értesítés

A jogosult támogatási kérelmeket a Nemzeti Hatóság a felhívásban szereplő tartalmi értékelési szempontok szerint értékeli. **Az értékelés történhet belső értékelővel vagy a szakpolitikai felelős által kijelölt külső értékelő bevonásával.** Adott felhíváson belül belső, és külső értékelő együttes alkalmazása is lehetséges. A támogatási kérelmek tartalmi értékelését végző értékelők számát a Nemzeti Hatóság határozza meg. Az értékelők az adott pályázati felhívás vonatkozásában

titoktartási és összeférhetetlenségi nyilatkozatot kötelesek tenni.

A tartalmi értékelés folyamata a támogatási kérelmek minőségének tartalmi értékelési szempontok alapján történő vizsgálatát és ez alapján történő minősítését foglalja magában. A tartalmilag értékelt támogatási kérelmeket a Nemzeti Hatóság döntésre terjeszti fel a Nemzeti Hatóság vezetőjének.

Amennyiben a felhívás arról rendelkezik, a Nemzeti Hatóság tartalmi előértékelési szempontokat határozhat meg. A támogatási kérelem elutasításra kerül, ha az előfeltételek bármelyikének nem felel meg, ez esetben a további értékelési szempontok alapján nem szükséges a támogatási kérelmet értékelni.

Amennyiben az értékelés során felmerül, hogy a támogatási kérelemben található információk nem egyértelműek, ellentmondásokat tartalmaznak, ezek tisztázására a Nemzeti Hatóság egyszeri alkalommal a támogatást igénylőtől **tisztázó kérdés formájában** információkat kérhet legalább 5, de legfeljebb 10 naptári napos határidő biztosításával. A tisztázó kérdés megválaszolása során a kérelem tartalmi elemeinek módosítására nincs lehetőség.

Döntés-előkészítő bizottság

Amennyiben erről a felhívás rendelkezik, a Nemzeti Hatóság a támogatási kérelemről születő döntés megalapozására döntés-előkészítő bizottságot állíthat fel, amely minden tartalmilag értékelt projektet megvizsgál és elkészíti a döntési javaslatát. A döntés-előkészítő bizottság a döntési javaslatot felterjeszti a Nemzeti Hatóság vezetőjének. A döntés-előkészítő bizottság tagjainak száma legfeljebb öt fő. A döntés-előkészítő bizottság összehívását, működését, tagjait a nemzeti hatóság által kiadott ügyrendben kell meghatározni.

A Nemzeti Hatóság vezetője a támogatási kérelem támogatásáról vagy csökkentett összköltséggel, csökkentett mértékkel, illetve feltétellel történő támogatásáról vagy a támogatási kérelem elutasításáról dönt.

A Nemzeti Hatóság a támogatási kérelemről folyamatos elbírálás esetén annak beérkezésétől, szakaszos elbírálás esetén a felhívásban rögzített szakasz zárásától számított harminc napon belül dönt az összesített értékelő táblázat alapján. A Nemzeti Hatóság a határidőt egy alkalommal, legfeljebb harminc nappal meghosszabbíthatja, ha a támogatási kérelmek száma eléri az **ezer darabot**.

Döntés- előkészítő bizottság összehívása esetén **a harminc napos határidő tíz nappal meghosszabbodik**.

A pénzügyi ellenjegyzés tényét és a pénzügyi ellenjegyző keltezéssel ellátott aláírását tartalmazó támogatási döntés **kötelezettségvállalásnak** minősül. A támogatói okiratok kiadása vagy a támogatási szerződések megkötése esetén a pénzügyi ellenjegyzés tényét és a pénzügyi ellenjegyző keltezéssel ellátott aláírását nem kell feltüntetni.

A döntésről a Nemzeti Hatóság a következőképpen értesíti a támogatást igénylőt:

- a) támogatás esetén a döntésről tájékoztatja a támogatást igénylőt és az aláírt támogatói okiratot a döntés jóváhagyásától számított 10 naptári napon belül elektronikusan megküldi,
- b) elutasítás esetén a döntésről tájékoztatja a támogatást igénylőt, amely tartalmazza a támogatási kérelem elutasításának részletes indoklását, és a kifogás benyújtásának lehetőségéről és módjáról való tájékoztatást.

A döntésről történő tájékoztatást követően a támogatást igénylő jogosult a támogatási kérelemre vonatkozóan az értékelést megismerni.

Tartaléklista

Ha az adott támogatási kérelem megfelelt a támogathatósághoz szükséges minimális követelményeknek, de forráshiány miatt nem támogatható, vagy az adott területi egységen belül a felhívás alapján csak a legmagasabb pontszámot elérő projekt támogatható, a Nemzeti Hatóság tartaléklistát képezhet. Ha az adott felhívás keretében további forrás kiosztására nyílik lehetőség, illetve a területi egységen belül támogatott projekt megvalósítása megghiúsul, támogatást elsődlegesen az e listán szereplő támogatási kérelmek kaphatnak.

A Nemzeti Hatóság a tartaléklistát addig tartja fenn, amíg a listán szereplő támogatási kérelmek tervezett megvalósítási időszaka összhangban van a programozási időszak finanszírozására vonatkozó uniós jogszabályi előírásokkal, és reális esély van további forráskiosztásra az adott felhívás vonatkozásában. A tartaléklista megszüntetéséről a Nemzeti Hatóság vezetője dönt.

A tartaléklista megszüntetéséről a tartaléklistán szereplő támogatást igénylőket a Nemzeti Hatóság a megszüntetéstől számított 10 naptári napon belül tájékoztatja.

Támogatási kérelem visszavonása

A támogatást igénylő a támogatási kérelmét a támogatási döntés meghozataláig elektronikusan, az elektronikus alkalmazások használatának szabályai szerint visszavonhatja. A támogatási kérelem visszavonását a Nemzeti Hatóság tudomásul veszi, és erről elektronikusan értesíti a támogatást igénylőt. A visszavonás tudomásulvételével szemben a támogatást igénylő nem élhet kifogással.

A támogatási kérelmek elbírálásának módja kiemelt eljárásrendben

A támogatási kérelem jogosultsági ellenőrzése

A Nemzeti Hatóság a támogatási kérelem elektronikus beérkezését követően haladéktalanul megkezdí a jogosultsági ellenőrzést a felhívásban szereplő szempontok szerint. A támogatási kérelmek jogosultsági ellenőrzését végző személyek számát a Nemzeti Hatóság határozza meg. Az ellenőrzés történhet belső értékelővel vagy a szakpolitikai felelős által kijelölt külső értékelővel. Adott felhíváson belül belső és külső értékelő együttes alkalmazása is lehetséges. Az ellenőrzést végzők az adott pályázati felhívás vonatkozásában titoktartási és összeférhetlenségi nyilatkozatot kötelesek tenni.

A Nemzeti Hatóság legfeljebb a támogatási kérelem beérkezését követő 7. napig tájékoztatja a támogatást igénylőt arról, hogy a támogatási kérelem érdemi elbírálása megkezdődött, tehát megtörtént a jogosultsági ellenőrzés. A határidőbe nem számít bele a hiánypótlás időtartama.

Ha a felhívás lehetőséget nyújt hiánypótlásra és a jogosultsági szempont(ok)nak való megfeleléshez hiánypótlás szükséges, akkor erről a Nemzeti Hatóság a támogatást igénylőt értesíti és **legalább 5, legfeljebb 10 naptári napos határidő** kitűzésével felszólítja a támogatást igénylőt a támogatási kérelmének kijavítására. Hiánypótlási felhívásra egy alkalommal van lehetőség, a hiánypótlás során a támogatási kérelem tartalmán nem lehet változtatni.

Ha a jogosultsági szempont(ok)nak való megfelelés a hiánypótlás benyújtását követően továbbra sem, illetve a hiánypótlási felhívásra adott válaszadási határidő elmulasztása okán nem állapítható meg a jogosultsági szempont(ok)nak való megfelelés, a támogatási kérelem elutasításra kerül, amiről a Nemzeti Hatóság a támogatást igénylőt a hiánypótlás ellenőrzését követően, illetve a válaszadási határidő eredménytelen lejártaát követően értesíti.

Amennyiben a támogatási kérelem megfelel a jogosultsági feltételeknek, a Nemzeti Hatóság megkezdí a támogatási kérelem tartalmi értékelését és erről értesíti a támogatást igénylőt.

A támogatási kérelem tartalmi értékelése

A jogosult támogatási kérelmeket a Nemzeti Hatóság a felhívásban szereplő tartalmi értékelési szempontok szerint értékeli. Az értékelés történhet belső értékelővel vagy a szakpolitikai felelős által kijelölt külső értékelő bevonásával. Adott felhíváson belül belső és külső értékelő együttes alkalmazása is lehetséges. A támogatási kérelmek tartalmi értékelését végző értékelők számát a Nemzeti Hatóság határozza meg. Az értékelők az adott felhívás vonatkozásában titoktartási és összeférhetlenségi nyilatkozatot kötelesek tenni.

A tartalmi értékelés folyamata a támogatási kérelmek minőségének tartalmi értékelési szempontok alapján történő vizsgálatát és ez alapján történő minősítését foglalja magában. A tartalmilag értékelt támogatási kérelmeket a Nemzeti Hatóság döntésre terjeszti fel a Nemzeti Hatóság vezetőjének.

Amennyiben az értékelés során felmerül, hogy a támogatási kérelemben található információk nem egyértelműek, ellentmondásokat tartalmaznak, ezek tisztázására a Nemzeti Hatóság egyszeri alkalommal a támogatást igénylőtől tisztázó kérdés formájában információkat kérhet legalább 5, de legfeljebb 10 naptári napos határidő biztosításával. A tisztázó kérdés megválaszolása során a kérelem tartalmi elemeinek módosítására nincs lehetőség.

Döntés a támogatási kérelmekről

A Nemzeti Hatóság az értékelt támogatási kérelmeket döntésre felterjeszti a Nemzeti Hatóság vezetőjének az összesített értékelő táblázat alapján. A pénzügyi ellenjegyzés tényét és a pénzügyi ellenjegyző keltezéssel ellátott aláírását tartalmazó támogatási döntés **kötelezettségvállalásnak minősül**. A támogatói okiratok kiadása vagy a támogatási szerződések megkötése esetén a pénzügyi ellenjegyzés tényét és a pénzügyi ellenjegyző keltezéssel ellátott aláírását nem kell feltüntetni.

A támogatási kérelemről folyamatos elbírálás esetén annak beérkezésétől, szakaszos elbírálás esetén a felhívásban rögzített szakasz zárásától számított harminc napon belül szükséges dönteni.

Az értékelt támogatási kérelmekről a Nemzeti Hatóság vezetője a következőképpen dönthet:

- a) csökkentett elszámolható összköltséggel, támogatási összeggel vagy támogatási alappal támogatja,
- b) a támogatási jogviszony létrehozásához szükséges feltételek teljesítésének esetén támogatja, vagy
- c) elutasítja.

A döntésről a Nemzeti Hatóság a következőképpen értesíti a támogatást igénylőt:

- a) támogatás esetén a döntésről szóló részletes tájékoztatást és a támogatási szerződés tervezetét vagy támogatói okirat alkalmazása esetén az aláírt támogatói okiratot a döntés jóváhagyásától számított 10 naptári napon belül elektronikusan megküldi a támogatást igénylő részére,
- b) elutasítás esetén a döntésről tájékoztatja a támogatást igénylőt, amely tartalmazza a támogatási kérelem elutasításának részletes indoklását, és a kifogás benyújtásának lehetőségéről és módjáról való tájékoztatást.

A döntésről a Nemzeti Hatóság értesíti a támogatást igénylőt. A döntésről történő tájékoztatást követően a támogatást igénylő jogosult a támogatási kérelemre vonatkozóan az értékelést megismerni.

A támogatási kérelem visszavonása

A támogatást igénylő a támogatási kérelmét a támogatási döntés meghozataláig elektronikusan, az elektronikus alkalmazások használatának szabályai szerint visszavonhatja. A támogatási kérelem visszavonását a Nemzeti Hatóság tudomásul veszi, és erről elektronikusan értesíti a támogatást igénylőt. A visszavonás tudomásulvételével szemben a támogatást igénylő nem élhet kifogással.

Helyszíni szemle

A Nemzeti Hatóság a támogatási szerződés hatálybalépését megelőzően – indokolt esetben – helyszíni szemlét rendelhet el a támogatási kérelemben rögzített adatok ellenőrzése érdekében. Helyszíni szemle bármely kiválasztási eljárásrend esetén alkalmazható. A helyszíni szemlét a Nemzeti Hatóság által megbízólevéllel megbízott legalább két fő végzi. Ha a támogatást igénylő a helyszíni szemle lebonyolítását akadályozza, a Nemzeti Hatóság a támogatási kérelmet elutasíthatja. A helyszíni szemlét végzők a helyszíni szemléről jegyzőkönyvet készítenek.

4. Tájékoztatás kifogás benyújtásának lehetőségéről

Kifogás benyújtása

A támogatást igénylő vagy a végső kedvezményezett a támogatási kérelem benyújtásának időpontjától a támogatási jogviszony időtartama alatt a valamely folyamatot, részfolyamatot lezáró döntés ellen kifogást nyújthat be, ha a pályázati eljárásra, a támogatási igény befogadására, a támogatási döntés meghozatalára, a támogatói okirat kiadására vagy a támogatási szerződés megkötésére, a költségvetésből nyújtott támogatás folyósítására, visszakövetelésére vonatkozó eljárás jogszabálysértő, vagy a felhívásba, illetve a támogatási szerződésbe ütközik.

A kifogásban meg kell jelölni azon indokokat – a megsértett jogszabályban vagy a felhívásban foglalt rendelkezést – melyekre tekintettel annak benyújtója kéri a döntés felülvizsgálatát. Indokolás, pontos hivatkozás hiányában a kifogás érdemi vizsgálat nélkül elutasításra kerül. A kifogás elbírálása során kizárólag a kifogásban vitatottak kivizsgálására kerül sor.

A kifogás benyújtására az EPTK rendszeren keresztül van lehetősége a támogatást igénylőnek/végső kedvezményezettnek az EUPR-ben hozott azon döntések esetében, melyek az EPTK felületre kimenettel rendelkeznek. A végső kedvezményezett abban az esetben nyújthatja be papír alapon a kifogását, amennyiben a RRF rendelet 18. alcím szerinti elektronikus alkalmazáson keresztül történő kapcsolattartás nem lehetséges. A kifogást érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani, ha azt nem az elektronikus kapcsolattartás szabályai szerint nyújtották be.

A kifogás benyújtására a kifogásolt döntést hozó szervnél a kifogásolt intézkedésről való tudomásszerzéstől számított 10 napon belül egy alkalommal, az indokok megjelölésével van lehetőség.

A kifogás ügyintézési határideje a kifogásnak az elbírálásra jogosult szervhez történő beérkezését követő napon kezdődik. A telefonon vagy személyesen, szóban tett kifogások esetén a kifogást tevőt tájékoztatni kell arról, hogy a kifogását elektronikusan kell benyújtani.

Amennyiben a fent leírtak szerint az EPTK felület még nem biztosítja a kifogás benyújtási lehetőségét, abban az esetben a rendelkezésre álló határidőn belül postai úton lehet benyújtani azt. A határidő tekintetében a postára adás dátuma számít.

A kifogást annak benyújtója mindaddig visszavonhatja, amíg a kifogás elbírálása nem történt meg.

A kifogást elbíráló szerv kizárólag a kifogásolt döntést, valamint az azt megalapozó eljárás azon elemeit, megállapításait vizsgálhatja, amelyeket a kifogás vitat.

A kifogás vizsgálata - Nemzeti Hatóság vagy Lebonyolító Szerv

Érdemi vizsgálat nélküli elutasítás feltételeinek vizsgálata

Az RRF Rendelet 190. § alapján a Nemzeti Hatóság vagy Lebonyolító Szerv munkatársa a kifogás beérkezésétől számított 10 napon belül megvizsgálja, hogy a kifogás érdemi vizsgálat nélküli elutasításának van-e helye. Amennyiben ez megállapítható, a kifogást és az abban foglaltakkal kapcsolatos írásbeli szakmai álláspontját az annak alátámasztására szolgáló dokumentumokkal együtt a kifogás beérkezésétől számított 10 napon belül elbírálásra megküldi az európai uniós források felhasználásáért felelős miniszternek.

A kifogás érdemi vizsgálata - a kifogás megalapozott vagy részben megalapozott

Amennyiben a kifogás részben vagy egészben megalapozott, a Nemzeti Hatóság vagy a Lebonyolító Szerv helyt ad a kifogásnak és gondoskodik a jogszerű állapot helyreállításáról,

valamint erről haladéktalanul értesíti a kifogás benyújtóját.

A kifogás érdemi vizsgálata - a kifogás nem megalapozott

Amennyiben a kifogás nem megalapozott a Nemzeti Hatóság vagy a Lebonyolító Szerv a kifogást és az abban foglaltakkal kapcsolatos írásbeli szakmai álláspontját az annak alátámasztására szolgáló dokumentumokkal együtt a kifogás beérkezésétől számított 10 napon belül elbírálásra megküldi az európai uniós források felhasználásáért felelős miniszternek.

A kifogás vizsgálata - európai uniós források felhasználásáért felelős miniszter

Az RRF források felhasználásával kapcsolatosan felterjesztett kifogásokat az európai uniós források felhasználásáért felelős miniszter nevében, az általa vezetett szervezet Szervezeti és Működési Szabályzata alapján az RRF Terv Végrehajtásáért és Fejlesztéspolitikai Jogi Ügyekért Felelős Helyettes Államtitkárság, Fejlesztéspolitikai Jogi Főosztálya bírálja el (a továbbiakban: kifogást elbíráló szerv).

Ha a kifogást elbíráló döntéshez más hatóság előzetes döntése szükséges vagy a kifogást elbíráló döntés különleges szakértelmet igénylő előzetes kérdés eldöntésétől függ, a kifogást elbíráló szerv az eljárását a hatóság döntésig vagy a szakértői állásfoglalás elkészítéséig felfüggesztheti. A felfüggesztés ideje az ügyintézési határidőbe nem számít bele.

A kifogás, valamint az azzal kapcsolatos írásbeli szakmai álláspont (azaz iratanyag) kézhezvételétől számított 20 napon belül, illetve az elbírálás 30 nappal való meghosszabbítása esetén 50 napon belül a kifogást elbíráló szerv a kifogást elbírálja. A felfüggesztés ideje az ügyintézési határidőbe nem számít bele.

Döntés

Az kifogást elbíráló szerv a kifogás tárgyában hozott döntésről az indokok megjelölésével értesíti a kifogás benyújtóját, valamint a kifogásolt döntést hozó szervezetet. A határidő a kifogás Nemzeti Hatósághoz vagy Lebonyolító Szervhez való beérkezésétől számított 30 nap.

A kifogást érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani, ha

- a) a benyújtására nyitva álló határidőn túl terjesztették elő,
- b) a kifogást nem az arra jogosult terjeszti elő,
- c) korábbival azonos tartalmú, ismételt kifogást terjesztenek elő,
- d) a kifogás nem tartalmazza valamely jogszabály, a felhívás vagy a támogatási szerződés megsértett rendelkezésére történő hivatkozást,
- e) a kifogást a 189. § (3) bekezdése szerint nem lehetne benyújtani.
- f) azt korábbi kifogást elbíráló döntés ellen nyújtották be,
- g) a kifogás a döntés olyan elemére irányul, amely által előidézett jogsértés a sérelmezett eljárás megismétlésével nem orvosolható, vagy
- h) a kifogást az RRF rendelet 193. § (2) bekezdés a) pontja szerinti döntés alapján megismételt folyamatban vagy részfolyamatban született döntés ellen nyújtották be, és a kifogásban új, a korábbi eljárás során nem vizsgált tényekre, adatokra, körülményekre nem történik hivatkozás.
- i) azt nem az elektronikus kapcsolattartás szabályai szerint nyújtották be.

Kifogást nem lehet benyújtani:

- a) szabálytalanságot megállapító döntés (a továbbiakban: szabálytalansági döntés) és az annak alapján tett intézkedés,
- b) egyenlegközlő,
- c) hiánypótlási felhívás vagy tisztázó kérdés, valamint

- d) az e rendelet hatálya alá tartozó valamely szerv által kiadott minőségellenőrzési jelentés, tanúsítvány, utóellenőrzési jelentés,
- e) a szabálytalansági döntés ellen benyújtott jogorvoslati kérelem kapcsán hozott döntés és az ez alapján tett intézkedés ellen.

Amennyiben a kifogás részben vagy egészben megalapozott a kifogást elbíráló szerv helyt ad a kifogásnak és gondoskodik a jogszerű állapot helyreállításáról.

Amennyiben a kifogás nem megalapozott a kifogást elbíráló szerv a kifogást elutasítja.

EUPR-EPTK kifogáskezelés

Az EUPR-ben beérkező kifogások kezelését az EUPR kifogáskezelés modul felhasználói kézikönyve szerint kell kezelni az alábbi kiegészítésekkel.

Az EPTK felületen benyújtott kifogás esetén az EUPR-ben megjelenő beküldés dátuma számít a benyújtás dátumának.

A Nemzeti Hatóság vagy a Lebonyolító Szerv a döntéshozói álláspont jóváhagyásával EUPR-en keresztül, vagy papír alapon továbbítja a kifogást a kifogást elbíráló szerv részére.

A döntés szintén az EUPR kifogáskezelő moduljában lesz elérhető.

Elbírálás határidejének meghosszabbítása

Az elbírálás határideje egy alkalommal, legfeljebb harminc nappal meghosszabbítható, erről a határidő lejárta előtt tájékoztatni kell a kifogás benyújtóját.

Kifogás elbírálására irányuló eljárás megszüntetése

Amennyiben az eljárás megszüntetésére okot adó körülményről a kifogás felterjesztését követően a kifogást elbíráló szerv tudomást szerez, az eljárást megszünteti. Az eljárást megszüntető döntést megküldi a kifogás benyújtójának, valamint a kifogásolt döntést hozó szervezet részére.

Kifogást elbíráló döntés kijavítása

Ha a Nemzeti Hatóság, illetve Lebonyolító Szerv által hozott döntésben elírás, számítási hiba van, a Nemzeti Hatóság, illetve Lebonyolító Szerv a döntését kérelemre vagy hivatalból kijavítja, ha az érdemben nem változtatja meg a döntést.

A kifogást elbíráló szerv döntését kérelemre vagy hivatalból kijavítja, ha a kifogást elbíráló döntésben elírás, illetve számítási hiba van, a kifogást elbíráló szerv a hibát kérelemre vagy hivatalból kijavítja, ha az nem változtatja meg érdemben a kifogást elbíráló döntést.

Kifogást elbíráló döntés visszavonása

Ha az önrevíziós, kifogásnak helyt adó döntés a Nemzeti Hatóságnak vagy Lebonyolító Szervnek a kifogás elbírálását követően tudomására jutott tény alapján jogszabályt sért, vagy támogatási szerződésbe, felhívásba ütközik, akkor a Nemzeti Hatóság vagy Lebonyolító Szerv a döntését a kifogás benyújtója részére történő kézbesítését követő 30 napon belül visszavonja és egyúttal új döntést hoz.

A kifogást elbíráló szerv döntését a kifogás benyújtója részére történő kézbesítését követő 30 napon belül visszavonja és egyúttal új döntést hoz, ha a kifogás elbírálását követően tudomására jutott tény alapján döntése jogszabályt sért, támogatási szerződésbe vagy felhívásba ütközik.

5. Tájékoztató támogatói okirat kibocsátásáról vagy a támogatási szerződés megkötéséről

A támogatásban részesített támogatást igénylővel a Nemzeti Hatóság támogatási szerződést köt vagy részére támogatói okiratot bocsát ki a felhívás rendelkezései szerint. A Nemzeti Hatóság nevében és felkérésére támogatói okirat kibocsátásának joga és a támogatási szerződés megkötése a Lebonyolító szerv számára a lebonyolítási szerződésben foglaltak szerint átadható.

Támogatói okirat

A támogatói okiratot a támogató minősített elektronikus aláírással ellátva bocsátja ki a támogatás megítéléséről szóló tájékoztatással egyidejűleg. A támogatói okiratok kiadása esetén a pénzügyi ellenjegyzés tényét és a pénzügyi ellenjegyző keltezéssel ellátott aláírását nem kell feltüntetni.

Ha a támogatói okiratban meghatározott valamely feltétel eltér a végső kedvezményezett által benyújtott támogatási kérelem feltételeitől, úgy a támogatási jogviszony létrejöttéhez a támogatói okirat végső kedvezményezett általi elfogadása is szükséges.

A végső kedvezményezett általi elfogadásnak kell tekinteni, ha a támogatói okirat átvételét követően a végső kedvezményezett a kifogás benyújtására nyitva álló határidőben kifogást nem nyújt be.

Ha a támogatói okirat hatályba lépéséhez feltételek teljesítése szükséges, a támogatói okirat addig nem lép hatályba — és így támogatás folyósítására sem kerülhet sor —, amíg a végső kedvezményezett a feltételeket nem teljesítette. Ha a feltételek végső kedvezményezett általi teljesítésére a támogatói okiratban rögzített időpontig nem kerül sor, a támogatói okirat érvényét veszti.

Támogatási szerződés

Főszabály szerint támogatási szerződés akkor köthető, ha a végső kedvezményezett a támogatási szerződés megkötéséhez szükséges, a Nemzeti Hatóság által meghatározott dokumentumokat, igazolásokat a megadott határidőn belül hiánytalanul és hibátlanul megküldte és a végső kedvezményezett minden, a támogatási szerződés megkötéséhez szükséges feltételt teljesített. A támogatásról szóló értesítésben a támogatási szerződés megkötésére meghatározandó időpont – a támogatói okirat kivételével – nem haladhatja meg a támogatási döntésről szóló értesítés végső kedvezményezett általi kézhezvételét követő harminc napot. A határidőbe a végső kedvezményezett hiánypótlási és tisztázó kérdésre adott válaszadási ideje, valamint a kifogás elbírálásának időtartama nem számít bele.

Ha a feltételek teljesítésére a támogatási szerződés megkötését követő harminc napon belül nem kerül sor, a támogatói döntés hatályát veszti. A támogatási döntés érvényét veszti és a támogatási szerződés megkötésére nem kerül sor, ha a végső kedvezményezett a támogatási szerződés megkötésétől visszalép.

A szerződéskötési folyamat főbb lépései

- A Nemzeti Hatóság megküldi a támogatás megítéléséről hozott döntéssel egyidejűleg a támogatási szerződés tervezetét, a támogatási szerződés megkötéséhez benyújtandó dokumentumok és a szerződés megkötéséhez szükséges feltételek listáját.
- A végső kedvezményezett a Nemzeti Hatóság által előírt dokumentumokat a megjelölt határidőben megküldi.
- Ha a végső kedvezményezett által megküldött dokumentumok hiányosak vagy hibásak, a Nemzeti Hatóság a beérkezéstől számított 10 naptári napon belül, legalább 5, legfeljebb 10 naptári napos határidő kitűzésével, az összes hiány, illetve hiba egyidejű

megjelölésével hiánypótlásra hívja fel a végső kedvezményezettet.

- Ha a szerződéskötéshez szükséges valamely információ nem egyértelmű vagy ellentmondást tartalmaz, egy alkalommal a Nemzeti Hatóság tisztázó kérdést intézhet a végső kedvezményezetthez. A tisztázó kérdés megválaszolására legalább 5, legfeljebb 10 napos határidőt szükséges biztosítani.
- A Nemzeti Hatóság a támogatási szerződés megkötéséhez szükséges dokumentumok hiánytalan kézhezvételét követően a támogatási szerződést a végső kedvezményezettnek aláírásra megküldi.
- A végső kedvezményezett az általa aláírt támogatási szerződést a Nemzeti Hatóság részére visszaküldi, amely a Nemzeti Hatóság vagy a lebonyolítási szerződésben átadott aláírási jog esetén a Lebonyolító szerv aláírása után hatályba lép, amennyiben nem került sor a támogatási szerződésben halasztó hatályú feltétel kitűzésére. A támogatási szerződések megkötése esetén a pénzügyi ellenjegyzés tényét és a pénzügyi ellenjegyző keltezővel ellátott aláírását nem kell feltüntetni.

Ha a végső kedvezményezett minősített elektronikus aláírással ellátva nyújtotta be támogatási kérelmét, a támogatási szerződés megkötésére is minősített elektronikus aláírással kerül sor.

Ha a támogatási szerződés megkötéséhez **harmadik féltől függő feltételek teljesítése szükséges**, a feltételek teljesítésének hiányában is megköthető a támogatási szerződés azzal, hogy a támogatási szerződés a feltételek teljesítése esetén lép hatályba.

Ha a feltételek teljesítése a végső kedvezményezett érdekkörén kívül, a támogatási jogviszonnyal összefüggésben felmerült okból, a feltételek teljesítésére megadott határidőn belül nem lehetséges, a Nemzeti Hatóság a végső kedvezményezett indokolt kérelmére vagy saját hatáskörében a határidőt egy alkalommal, legfeljebb **harminc nappal meghosszabbíthatja**.

A Nemzeti Hatóság a támogatási szerződés hatálybalépését megelőzően – indokolt esetben – **helyszíni szemlét** rendelhet el a támogatási kérelemben rögzített adatok ellenőrzése érdekében.

A helyszíni szemlét a Nemzeti Hatóság által megbízólevéllel megbízott legalább két fő végzi. Ha a támogatást igénylő a helyszíni szemle lebonyolítását akadályozza, a Nemzeti Hatóság a támogatási kérelmet elutasíthatja. A helyszíni szemlét végző a helyszíni szemléről jegyzőkönyvet készít.

Támogatás csak hatályos támogatási szerződés alapján folyósítható.

A támogatási szerződés módosításának szabályait az RRF rendelet 84-88. §-ai, illetve az Általános Szerződési Feltételek (ÁSZF) tartalmazza.

6. A biztosítéknyújtási kötelezettségre vonatkozó tájékoztató

Az RRF rendelet 233. § (7) bekezdése értelmében projektindító támogatás vonatkozásában nem kell biztosítékot nyújtani, ezért az alábbiak nem vonatkoznak projektindító támogatás nyújtására.

A támogatási szerződésben rendelkezni kell a támogatás visszavonásának, a támogatási szerződéstől történő elállásnak, illetve szabálytalanság esetén a visszafizetendő támogatás visszafizetésének biztosítékairól.

A biztosítéki értéknek fedeznie kell legalább a kifizetési igénylésben igényelt, és a már kifizetett támogatás együttes összegét. A végső kedvezményezett a kifizetési igénylésben igényelt támogatási összegnek megfelelően megemelt biztosíték rendelkezésre állását legkésőbb a kifizetési igénylés benyújtásával egyidejűleg igazolja. Ha a végső kedvezményezett az igazolást a kifizetési igénylés hiánypótlását követően sem nyújtja be, a kifizetési igénylést el kell utasítani. Ha a végső kedvezményezett a megemelt biztosíték rendelkezésre állását utóbb igazolja, az elutasított kifizetési kérelem ismételt benyújtható.

A biztosíték a biztosítéknyújtási kötelezettséggel érintett időszaknál rövidebb lejáratú is rendelkezésre bocsátható azzal, hogy a végső kedvezményezettnek legalább negyvenöt nappal a biztosíték érvényességének lejáratá előtt igazolnia kell a biztosíték meghosszabbítását vagy cseréjét. Biztosítékcseréről a Nemzeti Hatóság a végső kedvezményezett erre irányuló kérelme beérkezését követő harminc napon belül dönt.

A biztosítékról szóló dokumentumnak tartalmaznia kell a projekt azonosító számát, címét, valamint a biztosíték értékét. Ha a biztosíték a vonatkozó jogszabályok szerint valamely nyilvántartásba való bejegyzéssel jön létre, a bejegyzés a támogatás folyósításának feltétele.

A biztosíték az RRF rendelet szerint lehet:

- a) hitelintézet által kibocsátott garanciavállaló nyilatkozat,
- b) ingatlan jelzálogjog,
- c) a támogatást igénylő gazdasági társaság vagy nonprofit szervezet cégjegyzésre jogosult vezető tisztségviselőjének, legalább 50%-os közvetlen tulajdonrészrel rendelkező tulajdonosának, vagy együttesen legalább 50%-os közvetlen tulajdonrészrel rendelkező természetes személy tulajdonosainak kezességvállalása,
- d) garanciaszervezet által vállalt kezesség,
- e) biztosítási szerződés alapján kiállított – készfizető kezességvállalást tartalmazó – kötelezvény,
- f) az Áht. 92. § (1) bekezdése szerinti állami kezesség,
- g) hitelintézet által kiállított – készfizető kezességvállalást tartalmazó – kötelezvény,
- h) valamennyi – jogszabály alapján beszedési megbízással megterhelhető – fizetési számlára vonatkozó, a támogató javára szóló beszedési megbízás benyújtására vonatkozó felhatalmazó nyilatkozat a pénzügyi fedezethiány miatt nem teljesíthető fizetési megbízás esetére a követelés legfeljebb 35 nappal való sorba állítására vonatkozó rendelkezéssel együtt,
- i) a biztosítéki értéknek fedeznie kell legalább a kifizetési igénylésben igényelt és a már kifizetett támogatás együttes összegét,
- j) Biztosítékcseréről a nemzeti hatóság a végső kedvezményezett erre irányuló kérelme beérkezését követő harminc napon belül dönt,
- k) a végső kedvezményezett a kifizetési igénylésben igényelt támogatási összegnek megfelelően megemelt biztosíték rendelkezésre állását legkésőbb a kifizetési igénylés benyújtásával egyidejűleg igazolja. Ha a végső kedvezményezett az igazolást a kifizetési igénylés hiánypótlását követően sem nyújtja be, a kifizetési igénylést el kell utasítani. Ha

- a végső kedvezményezett a megemelt biztosíték rendelkezésre állását utóbb igazolja, az elutasított kifizetési igénylés ismételt benyújtható,
- l) a záró kifizetési kérelemhez a biztosítéki értéket csak akkor kell kiegészíteni, ha az addig nyújtott biztosítéki érték nem éri el a végső kedvezményezett által a fenntartási időszakban nyújtandó biztosítéki értéket. Biztosíték legfeljebb a támogatás összegét elérő biztosítéki értékig kérhető,
  - m) a biztosítéknak a fenntartási kötelezettség megszűnéséig rendelkezésre kell állnia,
  - n) a biztosíték a biztosítéknyújtási kötelezettséggel érintett időszaknál rövidebb lejárattal is rendelkezésre bocsátható, azzal, hogy a végső kedvezményezettnek legalább negyvenöt nappal a biztosíték érvényességének lejárata előtt igazolnia kell a biztosíték meghosszabbítását vagy cseréjét,
  - o) ha a biztosíték mérsékelhető vagy megszüntethető, a nemzeti hatóság haladéktalanul kiadja az erre vonatkozó nyilatkozatot,
  - p) a biztosítéknyújtási kötelezettség megszűnése esetén a biztosíték megszüntetésének költsége a végső kedvezményezettet terheli.

Nem kell biztosítékot nyújtani a húszmillió forintot meghaladó, de az ötvenmillió forintot meg nem haladó támogatással megvalósuló projekt esetén a fenntartási időszakra.

Az ötvenmillió forintot meghaladó támogatással megvalósuló projekt esetén a fenntartási időszakra a kifizetett támogatás 50%-ának megfelelő értékű biztosítékot kell nyújtani.

Közszolgáltatási tevékenységre irányuló támogatási szerződéssel, valamint közszolgáltatás nyújtásáról szóló, legalább a fenntartási időszak végéig hatályos szerződéssel rendelkező, közvetlen vagy közvetett többségi állami, helyi önkormányzati vagy nemzetiségi önkormányzati tulajdonban álló gazdasági társaságnak nem kell biztosítékot nyújtania a fenntartási időszakra.

A kifizetett támogatás 10%-ának megfelelő mértékű biztosítékot kell nyújtania a fenntartási időszakban annak a fenntartási időszakban egyébként biztosíték nyújtására köteles végső kedvezményezettnek, aki a megvalósítási időszakra vállalt műszaki-szakmai vállalásokat határidőben teljesítette, és a projekt megvalósítása során a nemzeti hatóság nem állapított meg szabálytalanságot.

Ha a biztosíték mérsékelhető vagy megszüntethető, a Nemzeti Hatóság haladéktalanul kiadja az erre vonatkozó nyilatkozatot. A biztosítéknyújtási kötelezettség megszűnése esetén a biztosíték megszüntetésének költsége a végső kedvezményezettet terheli.

Mentesség a biztosíték-nyújtási kötelezettség alól

Mentes a biztosíték-nyújtási kötelezettség alól:

- a) a költségvetési szerv,
- b) az egyházi jogi személy,
- c) a helyi önkormányzat, a nemzetiségi önkormányzat, az önkormányzati társulás, ha
  - ca) a támogatás teljes egészében önként vállalt helyi közügy megoldását vagy önkormányzati kötelező feladat ellátását szolgálja, vagy
  - cb) a fejlesztés tárgya vagy a fejlesztés eredményeként létrejövő vagyontárgy önkormányzati törzsvagyontárgy vagy azzá válik,
- d) a vízgazdálkodási társulat, ha a támogatást teljes egészében az általa üzemeltetett önkormányzati vagy állami tulajdonú vizek és vízi létesítmények fejlesztésére használja fel,
- e) a Ptk. 8:2. §-a szerinti többségi állami befolyás alatt álló gazdasági társaság, ha a támogatásból létrejövő vagyontárgy ingyenesen

ea) az állam, helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat vagy önkormányzati társulás, vagy

eb) a projekt fenntartására vonatkozó időszaknak megfelelő tartamú elidegenítési és terhelési tilalom kikötése mellett vasúti pályahálózat működtetője vagy közszolgáltatást ellátó gazdasági társaság

kizárólagos tulajdonába kerül,

f) a Ptk. 8:2. §-a szerinti többségi önkormányzati befolyás alatt álló gazdasági társaság, ha a támogatást tömegközlekedési tárgyú projekt megvalósításához kapja és a támogatásból létrejövő vagyon ingyenesen az önkormányzat vagy a többségi önkormányzati befolyás alatt álló gazdasági társaság kizárólagos tulajdonába kerül,

g) a végső kedvezményezett, ha a támogatás nem haladja meg a húszmillió forintot,

h) az állam, helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat vagy önkormányzati társulás többségi befolyása alatt álló, az e) és f) pont alapján a biztosítéknyújtási kötelezettség alól nem mentes gazdasági társaság, ha a támogatást

ha) az állam, helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, önkormányzati társulás vagy – központi költségvetési szerv kivételével – költségvetési szerv vagyonának fejlesztésére fordítja, vagy

hb) a ha) alpontban meghatározott szervezetek valamelyikének többségi befolyása alatt álló jogi személy olyan vagyonának fejlesztésére fordítja, amely közfeladat ellátását szolgálja, vagy közfeladat ellátását mozdítja elő és a biztosítéknyújtási kötelezettség alól kormányhatározat mentesíti,

i) a szociális szövetkezet,

j) a műszaki, szakmai érdekképviselőt ellátó köztestület,

k) a megvalósítási időszakra az a végső kedvezményezett, aki a támogatás kifizetését a projekt megvalósítását követően, egy összegben kéri,

l) a társasház és a lakásszövetkezet a szociális célú városrehabilitációra vonatkozó felhívás keretében,

m) kérelemre az a végső kedvezményezett, amely rendelkezik legalább egy lezárt, teljes üzleti évvel és szerepel a köztartozásmentes adózói adatbázisban vagy a köztartozásmentességét harminc napnál nem régebbi nemleges adóigazolással igazolja,

n) a térségi fejlesztési tanács,

o) az állam által alapított vagyonkezelő alapítvány és az ilyen alapítvány által fenntartott jogi személy.

A fentiek szerinti **g) pont** nem alkalmazható a konzorciumvezető esetén.

A biztosíték rendelkezésre állásának szabályai

A biztosítékot az első kifizetési igényléssel (ideértve az előleget is) egyidejűleg kell nyújtani. A támogatási összeg kifizetése – az előleget is ideértve – csak akkor engedélyezhető, ha a szükséges biztosíték rendelkezésre áll.

A biztosítéki értéknek fedeznie kell legalább a kifizetési kérelemben igényelt, továbbá a már kifizetett támogatás együttes összegét, tehát első alkalommal nem kötelező a teljes támogatási összegre biztosítékot nyújtani. A végső kedvezményezett a kifizetési kérelemben igényelt támogatási összegnek megfelelően megemelt biztosíték meglétét legkésőbb a kifizetési kérelem benyújtásával egyidejűleg köteles igazolni.

A végső kedvezményezett számára a biztosítékcserét a Nemzeti Hatóság lehetővé teszi, ha az új biztosíték végrehajthatósága, illetve az általa fedezett érték megfelel a biztosítékokra vonatkozó feltételeknek. A biztosítékcseréről a Nemzeti Hatóság a végső kedvezményezett erre irányuló kérelme beérkezését követő 30 napon belül dönt.

7. A fejlesztéssel érintett ingatlanra vonatkozó feltételek

Nem támogatható olyan projekt, amely a beruházást, illetve a fejlesztést olyan ingatlanon (saját, lízingelt vagy bérelt) kívánja megvalósítani, amely a támogatási kérelem benyújtásának időpontjától nem per- és igénymentes, kivéve, ha a támogatást igénylő az igény jogosultja.

Amennyiben a beruházást, illetve fejlesztést osztatlan közös tulajdonban álló ingatlanon kívánják megvalósítani, a támogatási kérelem jogosultságának feltétele a tulajdonostársak között közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt használati megállapodás, és az ahhoz tartozó használati megosztásra vonatkozó vázrajz támogatási kérelemmel történő benyújtása. A per- és igénymentesség követelményének az osztatlan közös tulajdon azon tulajdoni hányada vonatkozásában kell teljesülnie, amelyen a beruházás(fejlesztés) megvalósul.

A felhívás eltérő rendelkezése hiányában a fejlesztéssel érintett ingatlan vonatkozásában elegendő szemle típusú, E-hiteles (TAKARNET rendszerből lekért) tulajdoni lap másolat is.

1. Amennyiben az ingatlan a támogatást igénylő kizárólagos tulajdonában van, a támogatást igénylőnek azt szemle típusú tulajdoni lap másolat benyújtásával szükséges igazolnia.
2. **Amennyiben a fejlesztéssel érintett ingatlan nincs a támogatást igénylő tulajdonában vagy nem a támogatást igénylő kizárólagos tulajdona, és az ingatlan a támogatást igénylő kizárólagos tulajdonába kerül:**

A tulajdonos váltást a támogatást igénylőnek/ végső kedvezményezettnek a vonatkozó szemle típusú tulajdoni lap másolat bemutatásával szükséges igazolnia, melyen a támogatást igénylő/ végső kedvezményezett/ Magyar Állam tulajdonosként kerül feltüntetésre.

Kisajátítás esetén a kisajátítási terv elkészítéséről, felülvizsgálatáról, záradékolásáról, valamint a kisajátítással kapcsolatos értékkülönbözet megfizetésének egyes kérdéseiről szóló 178/2008. (VII.3.) Korm. rendelet szerinti kisajátítási terv alapján az érintett ingatlanok tulajdoni lapjait a végső kedvezményezett a projekt záró kifizetési igénylésével egyidejűleg köteles benyújtani.

3. **Amennyiben a fejlesztéssel érintett ingatlan nincs a támogatást igénylő tulajdonában vagy nem a támogatást igénylő kizárólagos tulajdona, és az ingatlan vagy ingatlanhányad nem kerül a támogatást igénylő tulajdonába:**
  - Közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt tulajdonosi nyilatkozat szükséges arról, hogy hozzájárul a támogatási kérelemben szereplő projekt megvalósításához és a támogatási időszak során megvalósuló infrastrukturális fejlesztések támogatást igénylő általi aktiválásához;
  - Érintett ingatlanok szemle típusú tulajdoni lap másolatait szükségesek

A szerződés:

- legalább a projekt megvalósítás végéig szól,
- tartalmazza a projekt megvalósítás végére, a támogatási kérelem fejlesztés megvalósítására vonatkozó biztosítékokat, illetve a szerződésszegés esetére vonatkozó felelősséget,
- nem tartalmazhat olyan rendelkezést, melynek alapján a felek bármelyike azt rendes felmondással megszüntetheti, vagy attól egyoldalúan elállhat. A szerződésben foglalt jogok és kötelezettségek harmadik személy részére történő átruházása kizárólag a Nemzeti Hatóság előzetes írásbeli beleegyezésével gyakorolható,
- nem tartalmazhat olyan rendelkezést, ami a bérlő, használó számára az elvitel jogát

korlátozná,

- tartalmaznia kell olyan rendelkezést, amely biztosítja, hogy az ingatlan tulajdonosa a fejlesztés révén ne részesülhessen — az állami támogatási szabályok szerint — jogtalan előnyben (pl.: a jogviszony megszűnésének szabályozása körében ki kell térni különösen a fejlesztés esetleges maradványértékének elszámolására, oly módon, hogy az ingatlan tulajdonosa a maradványérték megtérítésére köteles, amennyiben az nem került egyéb módon ellentételezésre).

Speciális esetek:

Szolgalmi jog: Amennyiben a projekt megvalósításához megfelelő, úgy az adott ingatlanra vonatkozó, a projekt megvalósítását lehetővé tevő szolgalmi joggal is biztosítható az ingatlanra vonatkozó jogosultság. Amennyiben a támogatást igénylő, illetve állami vagyongazdálkodó esetében a Magyar Állam a támogatási szerződés megkötéséig rendelkezik a tulajdoni lapon bejegyzett szolgalmi joggal, akkor a tulajdonosi nyilatkozat, valamint használati jogcímet biztosító szerződés benyújtása nem szükséges, elegendő a szemle típusú tulajdoni lap. Amennyiben az ingatlan-nyilvántartásban még nem került feltüntetésre, a szolgalmi jog alapítását igazoló határozatot, megállapodást is csatolni kell.

Közös tulajdon: Amennyiben nem áll rendelkezésre megosztási vázrajz és közös tulajdon használatára vonatkozó, közokiratban vagy teljes bizonyító erejű magánokiratban rögzített megállapodás, vagy ezt meghatározó jogerős bírósági ítélet, a támogatási kérelem benyújtásáig valamennyi tulajdonostárs nyilatkozata szükséges arról, hogy hozzájárul a támogatási kérelem megvalósításához és a támogatási időszak során megvalósuló infrastrukturális fejlesztések támogatást igénylő általi aktiválásához.

Amennyiben az ingatlanra vonatkozóan rendelkezésre áll megosztási vázrajz és/ vagy használati megállapodás, és:

- a fejlesztés kizárólag a támogatást igénylő által használt ingatlanrészt érinti, tulajdonosi hozzájárulás csatolása nem szükséges, kizárólag a megosztási vázrajz és/vagy használati megállapodás benyújtása szükséges;
  - a fejlesztés nem kizárólag a támogatást igénylő által használt ingatlanrészt érinti, a támogatási szerződés megkötéséig valamennyi tulajdonostárs közokiratba vagy teljesbizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozata is szükséges arról, hogy hozzájárul a támogatási kérelem megvalósításához és a támogatási időszak során megvalósuló infrastrukturális fejlesztések támogatást igénylő általi aktiválásához.
4. **Amennyiben a beruházással érintett ingatlan állami tulajdonban van, a kincstári vagyon részét képezi, vagy önkormányzati tulajdonban van, úgy az alábbi dokumentumokat szükséges benyújtani a főszabálytól eltérően legkésőbb az első kifizetési kérelem (beleértve az előlegigénylést is) benyújtásáig:**
- I. Amennyiben **a támogatást igénylő** vagyongazdálkodási, haszonbérleti szerződés vagy törvényben történő kijelölés alapján **közvetlen jogviszonyban áll a Magyar Nemzeti Vagyongazdálkodó Zrt.-vel** (a továbbiakban: MNV Zrt.) **vagy a Nemzeti Földügyi Központtal:**
- Központi költségvetési szerv által, kizárólag saját vagyongazdálkodásában lévő, MNV Zrt. illetékességébe tartozó állami ingatlano(ko)n megvalósított fejlesztés esetén:

- szemle típusú tulajdoni lap szükséges;
  - Egyéb — központi költségvetési szerv által nem kizárólag saját vagyonkezelésében lévő vagy központi költségvetési szervtől eltérő személy által állami ingatlanokon megvalósított — fejlesztések esetén, vagy a Nemzeti Földügyi Központ illetékességébe tartozó ingatlanon megvalósított fejlesztés esetén
    - az MNV Zrt. vagy a Nemzeti Földügyi Központ nyilatkozata szükséges arról, hogy hozzájárul a projekt megvalósításához, és nem tesz olyan intézkedést a támogatást igénylővel szemben, amely a támogatási kérelem cél megvalósítását szolgáló hasznosítási és/vagy a projekt támogatási szerződésében foglalt egyéb kötelezettség teljesítését veszélyezteti, vagy lehetetlenné teszi;
    - szemle típusú tulajdoni lap szükséges.
- II. Amennyiben a támogatást igénylő **az MNV Zrt.-től vagy a Nemzeti Földügyi Központtól eltérő szervezettel áll** az állami ingatlan tekintetében bérleti, egyéb jogcímen, birtokláshoz való jogot igazoló és használatot biztosító **közvetlen jogviszonyban**:
- Központi költségvetési szerv vagyonkezelésében lévő ingatlanon a támogatást igénylő harmadik személy által megvalósítani tervezett fejlesztés, amennyiben a központi költségvetési szerv meghatalmazást kapott az MNV Zrt.-től a tulajdonosi hozzájárulás kiadásához szükséges:
    - a központi költségvetési szerv MNV Zrt.-től kapott felhatalmazásának másolata, amennyiben az nem található meg az MNV Zrt. honlapján;
    - a központi költségvetési szerv által kiadott vagyonkezelői és tulajdonosi hozzájárulás, amellyel hozzájárul a projekt megvalósításához, és kijelenti, hogy nem tesz olyan intézkedést a támogatást igénylővel szemben, amely a támogatási kérelem cél megvalósítását szolgáló hasznosítási és/vagy a projekt támogatási szerződésében foglalt egyéb kötelezettség teljesítését veszélyezteti, vagy lehetetlenné teszi;
    - szemle típusú tulajdoni lap;
    - bérleti, egyéb jogcímen, birtokláshoz való jogot igazoló és használatot biztosító szerződés.
  - Egyéb – MNV Zrt. által kiadott felhatalmazással nem rendelkező, vagy a Nemzeti Földügyi Központ illetékességébe tartozó, központi költségvetési szerv vagyonkezelésében lévő ingatlanon, vagy bármely egyéb, harmadik személy általmegvalósított — fejlesztés esetén szükséges:
    - az MNV Zrt. vagy a Nemzeti Földügyi Központ nyilatkozata arról, hogy hozzájárul a projekt megvalósításához, és nem tesz olyan intézkedést a támogatást igénylővel szemben, amely a támogatási kérelem cél megvalósítását szolgáló hasznosítási és/vagy a projekt támogatási szerződésében foglalt egyéb kötelezettség teljesítését veszélyezteti, vagy lehetetlenné teszi;
    - a támogatást igénylővel az állami ingatlan tekintetében bérleti vagy egyéb jogcímen, birtokláshoz való jogot igazoló és használatot biztosító közvetlen jogviszonyban lévő szervezet/személy által kiadott hozzájárulás, amellyel hozzájárul a projekt megvalósításához, és kijelenti, hogy nem tesz olyan intézkedést a támogatást igénylővel szemben, amely a támogatási

kérelem cél megvalósítását szolgáló hasznosítási és/ vagy a projekt támogatási szerződésében foglalt egyéb kötelezettség teljesítését veszélyezteti, vagy lehetetlenné teszi.

- o szemle típusú tulajdoni lap.

III. Amennyiben a beruházással érintett ingatlan önkormányzati tulajdonban van szükséges:

- o érintett ingatlanok szemle típusú tulajdoni lap másolatai;
- o amennyiben releváns:
  - o Tulajdonosi nyilatkozat szükséges arról, hogy hozzájárul a támogatási kérelem megvalósításához és a támogatási időszaksorán megvalósuló infrastrukturális fejlesztések támogatást igénylő általi aktiválásához;
  - o A támogatást igénylőnek/ végső kedvezményezettnek legalább a projekt megvalósítás végéig szóló bérleti, vagyonkezelési, egyéb jogcímen, birtokláshoz való jogot igazoló és használatot biztosító szerződéssel kell rendelkeznie és azt be kell mutatnia.

Felhívjuk a figyelmet továbbá, hogy amennyiben a felhívás kizárta a lakóingatlanok fejlesztését, azonban a fejlesztéssel érintett ingatlan a beruházás megkezdését megelőzően lakáscélú ingatlannak minősül, úgy **legkésőbb záró kifizetési igénylés benyújtásakor a végső kedvezményezett köteles az épület fő rendeltetés szerinti jellegének megváltozásáról szóló módosított tulajdoni lapot benyújtani.**

Igénymentesség fogalma: senkinek nincs az ingatlanra vonatkozó, akár a jelenben, akár a jövőben esedékes olyan, az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény szerinti bejegyzett joga, feljegyzett ténye, amely az ingatlan tulajdonosát vagy tulajdonjogának megszerzőjét az ingatlanhoz fűződő tulajdonosi jogainak gyakorlásában olyan módon és/ vagy mértékben akadályozná vagy korlátozná, hogy az a támogatási kérelemben foglalt célok és a támogatási szerződésbe foglalt kötelezettségek teljesítését jelentős mértékben korlátozza, illetve akadályozza.

Különösen, de nem kizárólagos jelleggel az alábbi – a tulajdoni lapon bejegyzett – jogok illetve tények minősülnek igénynek, ezek fennállása esetén az ingatlan nem minősül igénymentesnek:

- visszavásárlási és vételi jog kivéve,
  - ha a vételi jog az ingatlant terhelő jelzálogjoghoz kapcsolódik;
  - ha a támogatást igénylő olyan visszavásárlási joggal terhelt ingatlanon kívánja megvalósítani a projektet, amelynek tulajdonjogát települési önkormányzat beépítési, fejlesztési kötelezettséggel ruházta át a támogatást igénylő részére és ennek biztosítására kötötte ki visszavásárlási jogát;
- végrehajtási jog;
- a tulajdonossal szemben megindított felszámolási eljárás, végelszámolás;
- bírósági ítéleten alapuló tulajdoni korlátozás;
- bírósági vagy hatósági határozaton alapuló telekalakítási és építési tilalom; elrendelésének ténye, valamint egyéb építésügyi korlátozás, kivéve, ha a fejlesztéssel létrehozandó épületre az építésügyi korlátozás nem vonatkozik;
- kisajátítási és telekalakítási eljárás megindításának a ténye, kivéve, ha a fejlesztéssel kapcsolatos telekterület bővítését célozza;
- árverés, nyilvános pályázat kitűzésének ténye;
- zárlat, zár alá vétel, zár alá vételt megelőző biztosítási intézkedés;
- tulajdonjog fenntartással történő eladás;
- az ingatlan-nyilvántartási eljárás felfüggesztésének ténye;

Amennyiben a tulajdoni lap fent fel nem sorolt bejegyzést, tényt tartalmaz, abban az esetben a Nemzeti Hatóság az értékelés során vagy a támogatási szerződés megkötésének feltételeként

igazolások, okiratok kérhet be az igénymentességnek való megfelelés vizsgálata érdekében.

Nem minősülnek igénynek a tulajdoni lapon bejegyzett terhek, így különösen

- a jelzálogjog,
- az elidegenítési és terhelési tilalom,
- a szolgálmak.

Állami támogatási szabályok

Amennyiben az ingatlan fejlesztésre irányuló a támogatás az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. cikk (1) bekezdése értelmében állami támogatásnak minősül, a végső kedvezményezett köteles az állami támogatásokra vonatkozó közösségi szabályokat betartani. Ha az állami támogatás jogcíméből fakadóan a projektre nézve fenntartási időszak kerül előírásra, a támogatás terhére létrehozott vagyon – a támogatásból megvalósuló beruházással érintett ingatlan –, a beruházást követő 5. év végéig, kis- és középvállalkozás esetén 3. év végéig csak a Támogató előzetes jóváhagyásával idegeníthető el. Hozzájárulás hiányában elidegenített vagyon esetében a végső kedvezményezett köteles a Beruházás teljes értékére, beleértve a tárgyi eszközökre és az ahhoz kapcsolódó egyéb tevékenységekre eső támogatás időarányos, értéksökkenéssel korrigált összegét az Áht. 53/A § (2) bekezdése szerinti kamattal növelten egy összegben Támogatónak visszafizetni. A kamat a visszafizetés időpontjában kerül meghatározásra. Az államháztartás központi alrendszerébe tartozó költségvetési szerv végső kedvezményezettet kamatfizetési kötelezettség nem terheli.

8. Tájékoztatás a projektek megvalósításáról, finanszírozásáról és az előrehaladás követéséről

1. Projekt mérföldkövek

A projekt ütemezett megvalósítása érdekében a felhívás rendelkezése alapján, a támogatást igénylő projekt mérföldköveket határoz meg a projekt céljának elérése érdekében. A projekt mérföldköve a projekt megvalósítása szempontjából jelentős időpont, amelyhez a projekt megvalósítása révén elért szakmai vagy műszaki eredmény kapcsolódik, vagy az elérendő eredmény egy jól körülhatárolható fejlesztési szakasza lezárul.

A támogatást igénylő által a költségvetésben betervezett tevékenységek, illetve elszámolható költségek áthúzódhatnak a projekt mérföldköveken.

A felhívás a projekt mérföldkövek számára, illetve az egyes projekt mérföldkövek tartalmára vonatkozóan is tartalmazhat konkrét elvárásokat.

A végső kedvezményezett a támogatási szerződésben foglalt ütemezés szerinti projekt mérföldkövek elérését követő tizenöt napon belül köteles időközi kifizetési igénylést és szakmai beszámolót benyújtani a projekt műszaki-szakmai előrehaladásának bemutatásával a projekt eredményességéről, valamint hatékonyságáról. A projekt mérföldkövhöz vállalt eredmények alátámasztását szolgáló dokumentumokat a beszámolóhoz kell csatolni.

A Nemzeti Hatóság a felhívásban a következő szempontok figyelembe vételével alakítja ki a projekt mérföldkövekre vonatkozó elvárásokat:

- Az Európai Bizottságtól való forrásfelhívás tagállami szinten a Helyreállítási és Ellenállóképességi Tervben (a továbbiakban: HET) vállalt mérföldkövek és célok teljesítése függvényében lehetséges. A konstrukciónak (legyen az kiemelt vagy pályázatos) időben, számosságában és minőségében a HET-ben tett vállalásokat hoznia kell.
- A projektekben úgy kell a projekt mérföldköveket megtervezni, hogy a HET-ben valamint a tagállam és az Európai Bizottság között létrejött operatív megállapodásban vállaltak határidőre teljesüljenek, és azok az Európai Bizottság felé a HET ütemterve szerinti időpontokban bemutatásra kerülhessenek. A projektszinten teljesült vállalások teljesülését a végső kedvezményezett a szakmai beszámolóban mutatja be, szakmai beszámoló az időközi kifizetési igényléssel együtt a projekt mérföldkövet követő 15 napon belül nyújtandó be. A Nemzeti Hatóságnak validálnia szükséges a végső kedvezményezett által jelentett teljesítéseket mielőtt azokat az Európai Bizottság felé bemutatja.
- A felhívásban projektszintű vállalásként minimum azokat a vállalásokat kell nevesíteni, amelyek a HET-ben is szerepelnek. A vállalásokhoz meg kell határozni a projektszintű teljesülési dátumokat és az ezekhez kötelező projekt mérföldköveket szükséges előírni.
- Emellett, ha rendelkezésre áll a tagállam és a Bizottság között úgynevezett operatív megállapodás, mely további vállalásokat tartalmaz (akár cél, akár mérföldköve), azokat is kötelező jelleggel ütemeznie kell a felhívásnak.
- Nem elegendő csak a HET-ben szereplő mérföldköveket és célokat tervezni projekt mérföldkövként. Olyan köztes projekt mérföldköveket is szükséges tervezni, amelyekből a Nemzeti Hatóság le tudja mérni, hol tart a vállalat előrehaladása, és fel tudja mérni az esetleges kockázatokat.
- Az utolsó projekt mérföldkövet a projekt fizikai befejezésének dátumára kell tervezni.

A projekt mérföldkövek tervezése során kérjük, vegye figyelembe, hogy az RRF rendelet 87. §-a szerint a projektgazda a projekt mérföldköveihez kapcsolódó vállalásokat és célértékek kizárólag a Nemzeti Hatóság előzetes jóváhagyásával, azok csökkentése esetén kizárólag a támogatás arányos csökkentése mellett módosíthatja. Amennyiben a projekt mérföldköveihez kapcsolódó vállalások és célértékek csökkentése a HET teljesítését veszélyezteti, a módosításról az európai uniós források felhasználásáért felelős miniszter dönt.

2. Uniós közös mutatók

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról szóló 2021/241 EU rendelet 29. cikke értelmében az eszköz végrehajtását közös mutatók segítségével kell nyomon követni és értékelni. Ezeket a mutatókat a 2021/241/EU rendelet 4. cikkében említett általános és egyedi célkitűzések elérésére irányuló előrehaladásról szóló jelentéstételhez, valamint az eszköz nyomon követéséhez és értékeléséhez kell használni. A 2021/2106 EU rendelet 2. cikkének (3) bekezdése alapján a tagállamoknak évente két alkalommal – február 28-ig és augusztus 31-ig – jelentést kell tenniük a Bizottság felé a közös mutatókról. A jelentéstételi időszak a terv végrehajtásának teljes időszakát felöleli, adott esetben 2020. február 1-jétől kezdődően, az adott évre vonatkozó december 31-i és június 30-i határidőig.

A projekt-végrehajtás folyamán a végső kedvezményezettnek a projekt keretében adatot kell szolgáltatnia a felhívásban szereplő uniós közös mutatókról.

A felhívás tartalmazza minden releváns mutató megnevezését, definícióját és mértékegységét is, illetve szükséges esetben egyéb előírásokat a mutatók mérése, illetve a jelentéstétel kapcsán.

3. Előlegigénnyel kapcsolatos információk

A projekt pénzügyi lebonyolításához szükséges részletes előírások a *Pénzügyi Elszámolhatósági Útmutató a Helyreállítási és Ellenállóképességi Terv keretében támogatott projektek pénzügyi lebonyolításához* című útmutatóban (a továbbiakban: Elszámolhatósági útmutató) találhatóak. Az Elszámolhatósági útmutató elérhető a www.palyazat.gov.hu weboldalon.

A projektindító támogatások vonatkozó egyedi szabályokat az Elszámolhatósági útmutató és a kapcsolódó felhívások tartalmazzák.

A projekt sikeres megvalósítása érdekében a végső kedvezményezett előlegigénylésre lehet jogosult. Az előleg lehet támogatási előleg, fordított áfa-előleg vagy szállítói előleg. Fordított áfa-előleg igénylésére csak közszféra szervezet végső kedvezményezettek számára van lehetőség, szállítói finanszírozás esetén, ha a végső kedvezményezett bruttó támogatásra jogosult és az ÁFA törvény 142. §-ában – külföldi szállító esetén a 139–140. § és 143. §-ában – foglalt feltételek teljesülnek.

Bármely típusú előleget folyósítani akkor lehet, ha

- a) a felhívás lehetőséget biztosít a végső kedvezményezettnek az előleg igénybevitelére,
- b) a végső kedvezményezett rendelkezik hatályos támogatási szerződéssel,
- c) amennyiben a végső kedvezményezett biztosítékadásra kötelezett, a végső kedvezményezett legkésőbb az előlegigénylési kérelem benyújtásakor igazolja a meghatározott összegű biztosíték(ok) rendelkezésre állását.
- d) a végső kedvezményezett benyújtja az első kifizetési igénylésig a felhívásban előírt dokumentumokat,
- e) amennyiben releváns, az első kifizetési igénylés jóváhagyásához a Nemzeti Hatóság által meghatározott egyéb feltételek teljesültek,
- f) szabályszerűen kitöltött előlegigénylés került benyújtásra,
- g) a végső kedvezményezett még nem nyújtott be záró kifizetési igénylést.

4. Kifizetési igénylés

A megítélt támogatás kifizetése a projekthez közvetlenül kapcsolódó számlák, illetve a projekt tevékenységek elvégzését, a költségek felmerülését igazoló egyéb dokumentumok (a továbbiakban: elszámoló bizonylatok) alapján összeállított időközi és záró kifizetési igénylések alapján történik.

A végső kedvezményezett a támogatási szerződésben foglalt ütemezés szerinti **projekt mérföldkövek elérését követő 15 napon belül** köteles időközi, illetve az utolsó mérföldkő elérését követően záró kifizetési igénylésben beszámolni a projekt keretében **felmerült és elszámolni kívánt költségekről, valamint a szakmai beszámolóban a projekt pénzügyi és műszaki, szakmai előrehaladásának bemutatásával a projekt eredményességéről**, illetve hatékonyságáról.

Projekt mérföldkőhöz nem kötött, technikai időközi kifizetési igénylést csak a következő esetekben nyújthat be a végső kedvezményezett:

1. fordított áfa-előleg elszámolása céljából,
2. szállítói finanszírozási módban a szállítói előleg utalását követően az előlegszámla benyújtása céljából,
3. a végső kedvezményezett személyében bekövetkező változások miatt a projektből kiváló végső kedvezményezett (jogelőd) elszámolása céljából,
4. ha adott felhíváshoz tartozó végső kedvezményezettek száma eléri az ezer darabot és erről a felhívás kifejezetten így rendelkezik, vagy
5. az építési beruházások, valamint az építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól szóló 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet] 32/A. § rendelkezései szerinti az alvállalkozói teljesítés ellenértékének elszámolása céljából lehet benyújtani.

Ezekben az esetben a kifizetési igénylésnek a szakmai beszámoló nem része.

A záró kifizetési igénylés elfogadásának feltétele a végső kedvezményezett záró szakmai beszámolójának elfogadása.

A záró kifizetési kérelemben a végső kedvezményezett nyilatkozik arról, hogy a záró kifizetési kérelem benyújtását követően a fel nem használt támogatásról lemond.

A végső kedvezményezett a kifizetési igénylésben nyilatkozik arról, hogy a benyújtott kifizetési igényléshez kapcsolódó elszámolások bizonylatok – egyszerűsített elszámolási módok kivételével – valós és elszámolható költségeken alapulnak és a támogatott projekt kapcsán merültek fel, valamint a támogatás a támogatási szerződésben vállalt, projekt mérföldkövekhez rendelt ütemezésnek megfelelően került felhasználásra.

Az elszámolható költségek valóságát igazoló, kifizetési igénylésben benyújtandó dokumentumok körét az Elszámolhatósági útmutató határozza meg.

Amennyiben a felhívás valamely költség tekintetében összesítőn történő elszámolást ír elő, az összesítőkhöz az abban szereplő költségeknek az Elszámolhatósági útmutató szerinti alátámasztó dokumentumait nem kell benyújtani⁶, azok ellenőrzése helyszíni ellenőrzés keretében történik.

---

⁶ Ez alól egy dokumentum kivételt képez, a Nyilatkozat a munkabér 100 %-ban a projekt terhére történő elszámolásáról. Ezt a dokumentumot egyszer, a költség első elszámolásakor, illetve változás esetén szükséges benyújtani.

Az egyszerűsített elszámolási módok esetén **a költségek felmerülését a végső kedvezményezettnek nem kell alátámasztania pénzügyi háttérdokumentumokkal** (pl. számlával, bankszámlakivonattal, összesítővel, illetve egyéb számviteli bizonylattal), **és a piaci árnak való megfelelést sem vizsgálja a Nemzeti Hatóság**. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a végső kedvezményezettnek a kifizetési igénylés mellékleteként nem kell a költség felmerülését igazoló pénzügyi dokumentumokat benyújtania, és elkülönítetten sem szükséges azokat a projekt helyszínén/ nyilvántartásában megőriznie. A végső kedvezményezettnek ugyanakkor a hazai számviteli szabályoknak meg kell felelnie, a saját számviteli nyilvántartásában a kiadásokat könyvelnie, a bizonylatokat a hazai jogszabályok szerint megőriznie szükséges. A támogatást nyújtó és ellenőrző szervezetek helyszíni ellenőrzés során nem vizsgálhatják a kiadások számviteli bizonylatait és pénzügyi alátámasztását.

Az alkalmazott egyszerűsített elszámolási módoknak összhangban kell állniuk az Európai Unió versenyjogi értelemben vett állami támogatási szabályaival.

A felhívás egyszerűsített elszámolási mód alkalmazása esetén tartalmazza azokat az elvárásokat, melyek alapján a teljesülést ellenőrzi.

5. Támogatás folyósítása

Szállítói finanszírozás esetén a szállító és a végső kedvezményezett forinttól eltérő devizában kötött szerződésére jutó támogatást a szerződésben megjelölt devizában fizeti ki a Nemzeti Hatóság, minden más esetben a támogatás folyósítása forintban történik. A számla értéke a fizikai teljesítés napján érvényes, a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) által közzétett, hivatalos deviza-árfolyamon kerül forintra átszámításra. Olyan számlák vagy egyéb bizonylatok esetében, amelyekben a fizikai teljesítés napja nincs feltüntetve, a támogatástartalom a bizonylat keltezésének napján érvényes, az MNB által közzétett, hivatalos deviza-árfolyamon került forintra átszámításra. Devizában kiállított vagy devizában kiegyenlített elszámoló bizonylatok támogatástartalmát a Nemzeti Hatóság forintban tartja nyilván.

A Nemzeti Hatóság a beszámoló benyújtásának elmulasztása esetén felfüggeszti az esetlegesen feldolgozás alatt álló projekt mérföldköhöz nem kötött kifizetési igényléseket, a beszámoló hiánypótlása vagy elutasítása esetén felfüggeszti a támogatás folyósítását a beszámoló szakmai jóváhagyásáig.

A Nemzeti Hatóság a támogatást a kifizetési igénylés beérkezésétől számított 45 – szállítói finanszírozás esetén 30 – napon belül kifizeti, amennyiben nincs szükség a kifizetés felfüggesztésére. A szállítói és utófinanszírozást vegyesen tartalmazó kifizetési igénylés esetén is biztosítani kell a szállító részére 30 napon belül történő kifizetést. A kifizetési határidőt felfüggesztő eseteket az Elszámolhatósági útmutató tartalmazza.

Hiánypótlás

Ha a kifizetési igénylés hiányos vagy hibás, legfeljebb 15 naptári napos hiánypótlásra kerül sor, amely a kifizetési határidőt felfüggeszti.

Ha a végső kedvezményezett által benyújtott időközi kifizetési igénylés vagy annak egy része ellentmondásos információkat tartalmaz, a Nemzeti Hatóság az információk további részletezését, pontosítását, az ellentmondások feloldását kérheti a végső kedvezményezettől legfeljebb 5 naptári napos határidő kitűzésével tisztázó kérdés formájában, amely a kifizetési határidőt felfüggeszti.

Ha a végső kedvezményezett a hiánypótlást vagy a tisztázó kérdésre adott választ hibásan vagy hiányosan nyújtja be, illetve a hiány pótlására és a hiba javítására a kitűzött határidőn belül nem kerül sor, a kifizetési igénylést a Nemzeti Hatóság a rendelkezésre álló információk alapján bírálja el.

Jótételezés

Ha a kifizetési igényléssel kapcsolatban olyan hiány merül fel, amely vonatkozásában kizárólag egyes elszámoló bizonylathoz kapcsolódóan szükséges a hiánypótlás elrendelése, a szakmai beszámoló illetve az elszámoló bizonylatok egy része ugyanakkor elfogadható, a hiánypótlással nem érintett elszámoló bizonylatok támogatástartalmának kifizetését a Nemzeti Hatóságnak biztosítania kell. Projekt mérföldköhöz kötött kifizetési igénylésnél jótételezésre csak a szakmai beszámoló elfogadását követően kerülhet sor.

Konzorciumok kezelése

Konzorciumi formában megvalósított projektek esetén a támogatási előlegigénylést, a projekt mérföldkövek elérését követően benyújtandó beszámolót és kifizetési igénylést a konzorcium vezetője nyújthatja be azzal, hogy a konzorciumi tag részére igényelt támogatási előleggel, beszámolóval, valamint a konzorciumi tag nevére kiállított elszámoló bizonylatokkal kapcsolatos információkat a konzorciumi tag is rögzítheti a monitoring és információs rendszerben.

6. Az önerő igazolása

Az önerő igazolása az alábbiak szerint történhet. A támogatási szerződés megkötéséhez a végső kedvezményezettnek be kell nyújtania

- egy **nyilatkozatot** az önerő rendelkezésre állásáról, vagy
- a következők szerint **dokumentum alapon igazolnia** kell az önerő meglétét.

A nyilatkozatok, dokumentumok benyújtásának határideje a támogatói okirattal biztosított támogatás esetén a támogatói okirat kiadásának, támogatási szerződéssel biztosított támogatás esetén a támogatási szerződés megkötésének napja.

Fent említett nyilatkozaton

- a) helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, társulás esetén a képviselő-testületi, társulási tanácsi határozatot, vagy a képviselő-testület költségvetési rendeletbe, határozatba foglalt - a tartalék feletti rendelkezési jogot átruházó - felhatalmazása alapján a polgármester, nemzetiségi önkormányzat elnöke, illetve társulási tanács elnöke nyilatkozatát,
- b) költségvetési szerv esetén a költségvetési szerv vezetőjének nyilatkozatát,
- c) az a) és b) pont alá nem tartozó esetben - a felhívás szerint - a végső kedvezményezett nyilatkozatát kell érteni.

Ha a Támogató a költségvetési támogatás feltételeként előírja, hogy a támogatás igénylőjének meghatározott nagyságrendű saját forrással kell rendelkeznie, **nem tekinthető saját forrásnak az államháztartás központi alrendszeréből kapott más költségvetési támogatás, kivéve az EU Önerő Alapból és a Kbt. alapján ajánlatkérőnek minősülő szervezetnek a részben európai uniós forrásból finanszírozott projektek megvalósításához európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatási szabályokkal összhangban nyújtott önerő támogatást.**

A nyilatkozat, igazoló dokumentumok kiállításának dátuma nem lehet a támogatási kérelem benyújtásának napjától számított kilencven napnál régebbi. Amennyiben a végső kedvezményezett által benyújtott dokumentumok kiállításának dátuma régebbi, mint a támogatási kérelem benyújtásától számított 30 nap, a végső kedvezményezettnek nyilatkoznia kell arról, hogy a dokumentumban megjelölt adatban változás nem következett be. A nyilatkozat aláírásának dátuma nem lehet régebbi, mint a támogatási kérelem benyújtásától számított 30. nap.

Az önerő igazolása:

Nyilatkozat:

Támogatást igénylő típusa	Önerő típusa	Igazolás módja
Helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, társulás	költségvetési előirányzat	<p>Képviselő-testületi, társulási tanácsi határozatot, vagy a képviselő-testület költségvetési rendeletbe, határozatba foglalt - a tartalék feletti rendelkezési jogot átruházó - felhatalmazása alapján a polgármester, nemzetiségi önkormányzat elnöke, illetve társulási tanács elnöke nyilatkozata a saját forrás biztosításáról.</p> <p>Ez a dokumentum a projekt dokumentáció részeként is benyújtandó, támogatási szerződés megkötésekor a projekt összköltsége és az önerő tényleges összege alapján, szükség esetén módosítandó, és a módosítás benyújtandó.</p> <p>(A határozat kötelező tartalmi elemeit ld. a táblázat alatt.)</p>
Költségvetési szerv	költségvetési előirányzat	<p>Az irányító szerv vezetőjének nyilatkozata a saját forrás biztosításáról.</p> <p>Ez a dokumentum a projekt dokumentáció részeként is benyújtandó, támogatási szerződés megkötésekor a projekt összköltsége és az önerő tényleges összege alapján; szükség esetén módosítandó, és a módosítás benyújtandó.</p>
Természetes személy, mikro-, kis- és középvállalkozás vagy nagyvállalat		<p>Az önerő rendelkezésre állásáról – választása szerint – legkésőbb a szerződés megkötésének napjáig (támogatói okirattal biztosított támogatás esetén a támogatói okirat kiadásának napjáig) nyilatkozhat, amelyben vállalja, hogy a projekt megvalósítása során biztosítani fogja az önerő rendelkezésre állását.</p>

Minden támogatást igénylő - dokumentum alapú igazolás:

számlapénz	<p>A forrás igazolására kizárólag a végső kedvezményezett nevére kiállított, 30 naptári napnál nem régebbi bankszámlakivonat vagy banki igazolás fogadható el. Felhívjuk a figyelmet, hogy amennyiben a számlapénz rendelkezésre állását több bankszámlakivonattal, vagy banki igazolással kívánja igazolni, a becsatolt dokumentumoknak ugyanarra a napra vonatkozó egyenleget kell tartalmaznia.</p>
bankbetét	<p>30 naptári napnál nem régebbi, a végső kedvezményezett nevére a számlavezető vagy hitelintézet által kiadott igazolás a bankbetét összegéről, és annak meglétéről. Felhívjuk a figyelmet, hogy amennyiben a bankbetét rendelkezésre állását több banki igazolással kívánja igazolni, a becsatolt dokumentumoknak ugyanarra a napra vonatkozó egyenleget kell tartalmaznia.</p> <p>Forinttól eltérő deviza betét esetén a fentiek szerinti napon az MNB által közzétett deviza középárfolyamon kell átszámítani forintra.</p>

névre szóló értékpapír	A végső kedvezményezett nevére kiállított, 30 naptárinapnál nem régebbi értékpapír számlakivonat vagy banki igazolás. Felhívjuk a figyelmet, hogy amennyiben az értékpapír rendelkezésre állását több számlakivonattal, vagy banki igazolással kívánja igazolni, a becsatolt dokumentumoknak ugyanarra a napra vonatkozó egyenleget kell tartalmaznia.
hitelszerződés	A hitelintézet vagy pénzügyi vállalkozás által kiadott kötelező érvényű finanszírozási ajánlat: hitelígérvény, vagy megkötött hitel/kölcsönszerződés.
tagi kölcsön, magánkölcsön	Kölcsönszerződés és banki átutalásról igazolás vagy bevételi pénztárbizonylat.
a projekt megvalósítása érdekében végrehajtott tőkeemelés	30 naptári napnál nem régebbi, a hitelintézet által kiadott igazolás a törzstőke-emelés címén befizetett összegről. Amennyiben számlapénz, bankbetét és értékpapír is forrás, akkor az ezeket igazoló dokumentummal egy napon kell kiadni ezt az igazolást is.
zártvégű pénzügyi lízing	Lízingszerződés, a mellékleteket képező átadás-átvételi jegyzőkönyvvel és fizetési ütemtervvel.
engedményezési okirat	
kifizetett számlák, vagy egyéb, az elszámolást alátámasztó dokumentumok	Az önerő rendelkezésre állásának igazolását megelőzően felmerült, a projekt elfogadott költségvetésében szereplő költség alátámasztását szolgáló számla (szállítói előlegszámla), vagy egyéb, a gazdasági eseményt hitelesen dokumentáló bizonylat, valamint a kifizetést igazoló bizonylat másolata, továbbá egyéb, a projekthez kötődő teljesítést alátámasztó dokumentumok másolata (a szállítói előlegszámlával történő sajáterő igazolás esetében a teljesítés igazolása nem szükséges). Az így benyújtott dokumentumok kifizetési igénylés keretében történő ismételt benyújtása nem szükséges.
a pályázati felhívás által előírt egyéb okirat	

Amennyiben a végső kedvezményezett a támogatás kifizetését a projekt megvalósítását követően, egy összegben kérelmezi, úgy az önerő igazolására nincs szükség.

Felhívjuk a figyelmet, hogy valamennyi bankszámlakivonatnak, banki igazolásnak, értékpapír számlakivonatnak, törzstőke-emelés címén befizetett összegről szóló igazolásnak ugyanarra a napra vonatkozó egyenleget kell tartalmaznia.

Önkormányzati támogatást igénylő, vagy önkormányzati társulás esetén az önerő rendelkezésre állását igazoló képviselőtestületi határozat, vagy ha az önkormányzat SZMSZ-ében hatáskör átadás történik, akkor az ennek megfelelő szervezeti egység határozatának kötelező tartalmi elemei:

- A projekt címe, a támogatási kérelemben megjelölttel összhangban;
- A projekt megvalósítási helyszínének pontos címe;
- A projekt megvalósítási helyszínének helyrajzi száma;
- A felhívás száma;
- A projekt összes költsége a támogatási kérelemmel (költségvetési táblával) megegyezően;
- A projektnek a támogatás szempontjából elszámolható költségét a támogatási kérelemmel, illetve a támogatói döntéssel megegyezően;
- A projekt teljes költségére vonatkozó önkormányzati önerő számszerű összegét és forrásait (saját forrás, hitel, egyéb) a támogatási kérelemmel, illetve a támogatói döntéssel megegyezően;
- A támogatási kérelem benyújtásakor az igényelt támogatás összegét a támogatási kérelemben foglaltakkal megegyezően;
- Az önkormányzat kötelezettségvállalását arra vonatkozóan, hogy a támogatás elnyerése esetén az önkormányzati önerő összegét a költségvetésében elkülöníti.

Amennyiben a végső kedvezményezett a saját forrást olyan kötvénnyel vagy beruházási hitellel kívánja biztosítani, amely több fejlesztés fedezetéül is szolgál egyszerre, az igazolás benyújtásakor a fentiek mellé csatolni kell a hitelintézet által kiadott igazolást is, amely tartalmazza, hogy a bank a projekt saját forrására szánt összeget a projekt finanszírozása céljából nyitott alszámlán kezeli.

Kötött célú hitel esetében a hitelintézet által kiadott Kötelező érvényű Finanszírozási Ajánlatnak, illetve a megkötött hitel/kölcsönszerződésnek vagy ahhoz kapcsolódóan a hitelintézet által kiadott igazolásnak illetve a következőket kell tartalmaznia:

- Projekt címe;
- Projekt főbb adatai;
- Saját forrás hitelintézet által finanszírozott összege;
- A hitel végső kedvezményezettje(i);
- Hitel vagy kötvény finanszírozási kondíciói;
- A hitel/kötvény biztosítékán túli egyéb kötelezettség vállalások és feltételek különös tekintettel a fizetési kötelezettség teljesítésének biztosítékaul szolgáló jogokra és kötelezettségekre;
- Nyilatkozat arról, hogy a finanszírozó hitelintézet elvégezte a projekt finanszírozhatóságának és pénzügyi fenntarthatóságának vizsgálatát, a projektdokumentációban kiszámított pénzügyi mutatók megegyeznek a hitelintézet által számított adatokkal;

Kötelező érvényű Finanszírozási Ajánlat esetében nyilatkozat arról, hogy a hitelintézet hajlandó finanszírozni a projektet, amelyre kötelező érvényű, visszavonhatatlan finanszírozási ajánlatot bocsát rendelkezésre a végső kedvezményezett számára. A finanszírozási szerződés hatályba lépésének egyetlen feltétele a végső kedvezményezett és a Nemzeti Hatóság által aláírt támogatási szerződés.

Keretszerződés esetében hitelintézet által kiadott igazolás arról, hogy a keretből mekkora összeg hívható még le.

A hitel/kölcsönszerződés nem tartalmazhat olyan feltételt, mely ellentmond a támogatási szerződésben és az irányadó jogszabályokban foglaltaknak.

Projekt összköltség támogatáson felüli részének igazolása:

A végső kedvezményezett köteles a projekt elfogadott műszaki, szakmai tartalmának megvalósításához szükséges, támogatáson felüli teljes önerőt biztosítani. Indokolt esetben a fenti határidőre a Nemzeti Hatóság előírhatja a támogatási szerződésben/ támogatói okiratban, hogy a végső kedvezményezett a projekt el nem számolható, illetve elszámolható, de elszámolni nem

kívánt költségeinek fedezetéül szolgáló önerőt is igazolni köteles, az előzőekben részletezett módon. Indokolt eset akkor áll fenn, ha az önerőből megvalósítani kívánt projekttevékenységek meg nem valósulása megghiúsíthatja a támogatott projektrészek megvalósulását, illetve a nem támogatott projekttevékenységek nélkül a támogatottprojektrészek megvalósulása és fenntartása nem biztosítható.

7. A projektvégrehajtás időtartama

A projekt megkezdése

A támogatott projektek megkezdése időpontjának az alábbi időpontok közül a legkorábbi minősül:

- a) építési beruházási tevékenységet tartalmazó projekt esetén az építési naplóba történő első bejegyzés vagy az építésre vonatkozó első visszavonhatatlan kötelezettségvállalás időpontja;
- b) tárgyi eszköz, forgó eszköz, immateriális javak (együttesen: eszközök) beszerzése esetén
  - ba) a végső kedvezményezett általi első jogilag kötelező érvényű megrendelés napja,
  - bb) a ba) alpont szerinti megrendelés hiányában – az arra vonatkozóan megkötött, jogilag kötelező érvényű szerződés létrejöttének a napja,
  - bc) a ba) alpont szerinti megrendelés és a bb) alpont szerinti szerződés hiányában – a beruházó által aláírással igazolt átvételi nap az első beszerzett gép, berendezés, anyag vagy termék szállítását igazoló okmányon,
- c) létesítmény felvásárlása esetén a felvásárlás időpontja;
- d) szolgáltatás, egyéb tevékenység támogatása esetén amennyiben a szerződéskötést megelőzően megrendelésre kerül sor, ennek időpontja, előzetes megrendelés hiányában, a megvalósításra megkötött első szerződés hatályba lépésének napja, függetlenül a szerződés létrejöttének napjától, érvényességétől;
- e) fejlesztési célú pénzeszközök átadását tartalmazó projekt esetén az első pénzáadás napja;
- f) beruházás saját vállalkozásban történő megvalósítását, vagy saját vállalkozásban teljesített szolgáltatást tartalmazó projekt vonatkozásában:
  - építési tevékenységnél építési napló vezetés kötelezettségének fennállása esetén az építési naplóba történt első bejegyzés napja;
  - oktatást, képzést, vagy rendezvényeket magába foglaló szolgáltatás esetén az első ilyen esemény napja;
  - egyéb esetekben az alábbiak közül a legkorábbi időpont:
    - i. nem előkészítési költségnek minősülő számla, vagy egyéb elszámolást alátámasztó bizonylaton szereplő fizikai teljesítés, a bizonylat kiállítás és a bizonylat kiegyenlítés dátuma közül a legkorábbi időpont vagy
    - ii. a tevékenység végrehajtásában résztvevő saját foglalkoztatott munkaköri leírásában, munkáltatói utasításban e projekt kapcsán megjelölt kezdési időpont.

Nem tekintendő a projekt megkezdésének a földterület megvásárlása, ha az nem képezi a beruházás elszámolható költségét, továbbá a projekt-előkészítési tevékenység. Amennyiben a projektet több célterületre terjed ki, a projekt megkezdésének időpontja az egyes célterületeknek megfelelő tevékenységek kezdési időpontjai közül a legkorábbi időpont.

Konzorciumok kezelése:

A megkezdettséget projektszinten szükséges értelmezni, tehát az egyes tagok által megvalósított tevékenységek közül a fentiek szerint legkorábban megkezdettnek kell a projekt megkezdésének tekinteni.

Keretszerződések, keretmegállapodások kezelése:

Amennyiben valamely támogatott tevékenység vonatkozásában a támogatást igénylő keretszerződéssel, keretmegállapodással rendelkezik, a projekt megkezdés időpontjának az adott projekt vonatkozásában készült külön kiegészítő szerződés, megállapodás hatályba lépése, vagy ennek hiányában az egyedi megrendelést igazoló okmány kiállításának, létrejöttének dátuma minősül.

Adott projekt vonatkozásában felfüggesztő hatályú szerződések kezelése:

Amennyiben a szerződés hatályba lépésének időpontja a szerződés érvényességének (létrejöttének) időpontjától eltér, vagy a szerződés felfüggesztő feltételt tartalmaz, a projekt megkezdésének a hatályba lépés vagy a feltétel bekövetkeztének napja minősül.

A projekt fizikai befejezése

A projekt fizikailag befejezett, amennyiben a projekt keretében támogatott valamennyi tevékenység a támogatói okiratban/támogatási szerződésben meghatározottak szerint, a felhívásban meghatározott feltételek mellett teljesült. A projekt fizikai befejezés napjának a projekt utolsó támogatott tevékenységének fizikai teljesítésének a napja minősül, a következők szerint:

1. eszközbeszerzés és információs technológia-fejlesztés beszerzése (hardver) esetén üzembe helyezés dátuma illetve a számla kelte/teljesítése közül a későbbi dátum;
2. ingatlanfejlesztés és infrastrukturális beruházás esetén megtörténik a használatba vétel (engedélyköteles építés esetén a jogerős használatbavételi engedélyben, infrastrukturális beruházás esetében a szükséges, jogerős szakhatósági engedélyben meghatározott időpont vagy nem engedélyköteles építés esetén a műszaki átadás-átvétel lezárásának napja);
3. tanácsadásnál a megbízó által aláírt teljesítésigazolás napja;
4. képzés esetén a képzés teljesítését igazoló dokumentum kiállításának napja;
5. minőség-, környezet- és egyéb irányítási, vezetési, hitelesítési rendszerek, szabványok bevezetése esetén a tanúsítvány kiállításának, a minősítés megszerzésének vagy a nyilvántartásba vétel napja;
6. gyártási licenc és gyártási know-how, információs technológia-fejlesztés beszerzése (szoftver), honlap fejlesztés esetén a teljesítést igazoló dokumentum kiállításának napja; ingatlan bérlet és folyamatos teljesítés esetén a projektben beállított időtartamra vonatkozó számlák teljesítése;
7. termék (beleértve az alkatrészt és/vagy részegységet), szolgáltatás vagy technológia fejlesztés esetén a vonatkozó ismertető kiadvány megjelenésének napja;
8. könyvvizsgálat esetén a teljesítés napja;
9. egyéb tevékenység esetében a tevékenység megvalósulásának napja.

Az itt meghatározott felsorolástól a Nemzeti Hatóság a felhívásban, vagy az adott projekt tekintetében, indokolt esetben a Nemzeti Hatóság vezetőjének egyedi engedélye alapján eltérhet azzal, hogy ebben az esetben is a projekt fizikai befejezésének napja a projekt utolsó támogatott tevékenysége fizikai teljesítésének a napja legyen.

8. Helyszíni ellenőrzés

A folyamatba épített ellenőrzés részeként a Nemzeti Hatóság kockázatelemzésen alapuló mintavételezéssel kiválasztott projektek vonatkozásában helyszíni ellenőrzést végez, mely a támogatási szerződés megkötése után rendelhető el, tervezhetősége szerint lehet tervezett vagy rendkívüli helyszíni ellenőrzés. A helyszíni ellenőrzést a Nemzeti Hatóság által megbízólevéllel megbízott legalább két fő végzi.

A helyszíni ellenőrzés időpontját tekintve lehet közbenső, amely a projektmegvalósítás szakaszában végzett ellenőrzés; lehet záró, amely a záró kifizetési kérelem jóváhagyását megelőzően végzett ellenőrzés; illetve lehet fenntartási, amely a fenntartási időszakban végzett ellenőrzés.

A helyszíni ellenőrzés a végső kedvezményezett dokumentált egyetértése és a technikai feltételek rendelkezésre állása esetén történhet elektronikus alkalmazás használatával is. A Nemzeti Hatóság rendkívüli helyszíni ellenőrzést rendelhet el, ha a projektmegvalósítás vagy a fenntartás során felmerült információk ezt indokolják.

9. A közbeszerzési kötelezettségre vonatkozó tájékoztató

A közbeszerzési kötelezettség megállapításához, a közbeszerzési eljárások szabályos lefolytatásához minden esetben a hatályos közbeszerzési törvényt és végrehajtási rendeleteit kell alkalmazni, amelyekről a Közbeszerzési Hatóság www.kozbeszerzes.hu honlapján is lehet tájékozódni.

A projekt megvalósítása során a támogatást igénylőknek, illetve a végső kedvezményezetteknek különös figyelmet szükséges fordítaniuk a beszerzések során – akár közbeszerzési eljárásra, egyszerű versenyeztetési eljárásra vagy egyéb módszerrel megvalósuló beszerzésre kerül sor – a közpénzek ésszerű, hatékony és felelős felhasználására, a verseny tisztaságára, az esélyegyenlőségre, a nyilvánosságra, továbbá arra, hogy az egyenlő elbánás elvének, a jóhiszeműség és a tisztesség követelményeinek megfelelően járjanak el. A joggal való visszaélés tilos.

Közbeszerzési kötelezettség

Felhívjuk a figyelmet a projekt keretében megvalósítandó beszerzések tekintetében esetlegesen fennálló közbeszerzési kötelezettségre. Az irányadó jogszabályban meghatározott kötelezettségek betartása a támogatást igénylő, illetve a végső kedvezményezett feladata.

A közbeszerzésre kötelezett személyek és szervezetek körét a Kbt. 5-7.§-a határozza meg.

Közbeszerzési eljárást az ajánlatkérőként meghatározott szervezetek visszerthes szerződés megkötése céljából kötelesek lefolytatni megadott tárgyú és értékű beszerzések megvalósítása érdekében.

A közbeszerzési kötelezettség azokra a beszerzésekre vonatkozik, amelyek becsült értéke eléri vagy meghaladja az adott beszerzési tárgyra vonatkozó közbeszerzési értékhatárt. A becsült érték meghatározásánál különös figyelmet kell fordítani a Kbt. 19.§ (2) bekezdésében előírt kötelezettségek betartására.

Az uniós értékhatárokat időszakonként az Európai Bizottság állapítja meg és teszi közzé az Európai Unió Hivatalos Lapjában, míg az egyes beszerzési tárgyak esetében alkalmazandó nemzeti értékhatárok a központi költségvetésről szóló törvényben évente kerülnek meghatározásra.

Mind az uniós, mind a nemzeti értékhatárokat a Közbeszerzési Hatóság a Közbeszerzési Értesítőben minden év elején közzéteszi, ez a Közbeszerzési Hatóság www.kozbeszerzes.hu honlapjáról letölthető.

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a Kbt. 53.§ (6) bekezdése alapján ún. feltételes közbeszerzés indítható abban az esetben, ha az ajánlatkérő támogatásra irányuló igényt nyújtott be vagy fog benyújtani, függetlenül attól, hogy sor került-e már a támogatás felhívásának megjelenésére. Amennyiben a támogatásra irányuló igény nem kerül elfogadásra, vagy az igényeltnél kisebb összegben kerül elfogadásra, az ajánlatkérőnek lehetősége van ezt olyan körülménynek tekinteni, amely miatt az eljárást eredménytelenné nyilváníthatja.

A közbeszerzések előkészítése

A közbeszerzési eljárás előkészítése alatt az adott közbeszerzési eljárás megkezdéséhez szükséges cselekmények elvégzése, így különösen az adott közbeszerzéssel kapcsolatos helyzet- és piacfelmérés, a közbeszerzés becsült értékének meghatározása, az eljárást megindító hirdetmény, felhívás és a dokumentáció előkészítése értendő.

Feltételes közbeszerzés esetén az ajánlatkérő jogosult az eljárást megindító felhívásban megjelölni azon feltételt (pl. támogatás iránti kérelem elfogadása, támogatási szerződés megkötése stb.),

amelytől a közbeszerzés eredményességét függővé teszi, és a közbeszerzési eljárás eredményeként megkötendő szerződés hatálybalépését felfüggesztő kritériumként is megjelölni.

Fontos, hogy erre kizárólag akkor van lehetőség, ha az eljárást megindító felhívásban a feltétel kikötésre került, nem elegendő ennek szerződésben történő rögzítése.

A közbeszerzési eljárás megindítása előtt az ajánlatkérő független szakértőkkel, hatóságokkal, illetve piaci résztvevőkkel előzetes piaci konzultációkat folytathat a közbeszerzési eljárás előkészítése, valamint a gazdasági szereplők tájékoztatása érdekében. Az előzetes piaci konzultáció kötelező alkalmazásának eseteit és feltételeit az egyajánlatos közbeszerzések számának csökkentését szolgáló intézkedésekről szóló 63/2022. (II. 28.) Korm. rendelet állapítja meg.

A közbeszerzési eljárás előkészítése és lefolytatása során – amennyiben a támogatást igénylő/végső kedvezményezett nem tudja biztosan megállapítani, köteles-e közbeszerzési eljárást lefolytatni a projekt megvalósítása során – célszerű lehet – más szakértők mellett – felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadót is igénybe venni. A felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadók névjegyzéke a Közbeszerzési Hatóság www.kozbeszerzes.hu honlapján elérhető.

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a Kbt. 27. § (3) bekezdése értelmében a végső kedvezményezett köteles felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadót bevonni,

- ha az árubeszerzése és a szolgáltatás megrendelése az uniós értékhatárokat meghaladja,
- az építési beruházás esetén a hétszázmillió forintot elérő beszerzésnél,
- továbbá ha a beszerzés részben vagy egészben európai uniós forrásból valósul meg, kivéve akkor, ha keretmegállapodás alapján történik a beszerzés, és az árubeszerzés vagy szolgáltatás megrendelés értéke az uniós értékhatár, építési beruházás esetén a hétszázmillió forintot nem éri el.

Becsült érték

Részekre bontás tilalma

Amennyiben egy építési beruházás vagy ugyanazon közvetlen cél megvalósítására irányuló szolgáltatás megrendelés, illetve azonos vagy hasonló felhasználásra szánt áruk beszerzésére irányuló közbeszerzés részekre bontva, több szerződés útján valósul meg, a becsült érték meghatározásához az összes rész értékét kell figyelembe venni (Kbt. 19. § (2) bek.).

Az RRF rendelet 95.§ (1) bekezdése értelmében a végső kedvezményezett a részekre bontás tilalmára vonatkozó szabályoknak való megfelelés vizsgálatáról szóló nyilatkozatot, valamint ennek alátámasztására a vizsgált eljárások listáját köteles az ellenőrzés során az ellenőrző szervezet rendelkezésére bocsátani.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a Kbt., valamint – építési beruházások esetére – az építési beruházások, valamint az építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól szóló 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet további speciális szabályokat tartalmaz a becsült érték meghatározása tekintetében is.

A becsült érték meghatározásának alátámasztása

Az ajánlatkérő köteles a becsült érték meghatározása céljából külön vizsgálatot végezni és annak eredményét dokumentálni. A vizsgálat során az ajánlatkérő csak objektív alapú módszereket alkalmazhat, melyek különösen az alábbiak lehetnek:

- a) a beszerzés tárgyára vonatkozó indikatív ajánlatok bekérése,
- b) a beszerzés tárgyára vonatkozó, arra szakosodott szervezetek által végzett piackutatás,
- c) igazságügyi szakértő igénybe vétele,

- d) szakmai kamarák által ajánlott díjszabások,
- e) szakmai kamarák által előállított és karbantartott, megvalósítási értéken alapuló, részletes építési adatbázis,
- f) az ajánlatkérő korábbi, hasonló tárgyra irányuló szerződéseinek elemzése.

A fentiekben túl a végső kedvezményezett egyéb módszert is alkalmazhat a becsült érték meghatározására, azonban ezen módszernek is objektívnek kell lennie, amely alapján az ellenőrző szervek egyértelműen meg tudják állapítani, hogy a végső kedvezményezett hogyan gyűjtötte össze az adatokat, milyen adatokat használt fel, és milyen számítási módszerrel határozta meg az eljárás becsült értékét.

A becsült értéket meghatározó vizsgálat anyagát a közbeszerzési eljárás ellenőrzése során a végső kedvezményezett köteles az ellenőrző szervezet rendelkezésére bocsátani.

A becsült érték meghatározása során felhasznált adatok elfogadhatósága érdekében a vizsgálatot lehetőség szerint a közbeszerzési eljárás megindítását megelőző 6 hónapon belül kell lefolytatni.

Összeférhetetlenség

Felhívjuk a támogatást igénylők/ végső kedvezményezettek figyelmét a Kbt. 25. §-a szerinti összeférhetetlenségi szabályokra.

Összeférhetetlen és nem vehet részt az eljárás előkészítésében és lefolytatásában az ajánlatkérő nevében olyan személy vagy szervezet – ide értve a közbeszerzési szolgáltatót, valamint az általa foglalkoztatottakat is –, amely funkcióinak pártatlan és tárgyilagos gyakorlására bármely okból, így különösen gazdasági vagy más érdek vagy az eljárásban részt vevő gazdasági szereplővel fennálló más közös érdek miatt nem képes.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a Kbt., valamint – építési beruházások esetére az építési beruházások, valamint az építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól szóló 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet – további speciális szabályokat tartalmaz az összeférhetetlenségi kérdések tekintetében is.

Közbeszerzési szabályzat

Az ajánlatkérő köteles meghatározni a közbeszerzési eljárásai előkészítésének, lefolytatásának, belső ellenőrzésének felelősségi rendjét, a nevében eljáró, illetve az eljárásba bevont személyek, valamint szervezetek felelősségi körét és a közbeszerzési eljárásai dokumentálási rendjét, összhangban a vonatkozó jogszabályokkal. Ennek körében különösen meg kell határoznia az eljárás során hozott döntésekért felelős személyt, személyeket vagy testületet, továbbá az ajánlatkérő nevében eljárók körét.

Amennyiben az ajánlatkérő nem rendelkezik általános jellegű – valamennyi eljárás esetében alkalmazandó – közbeszerzési szabályzattal, vagy a szabályzattól való eltérés feltételei fennállnak, legkésőbb az adott közbeszerzési eljárás előkészítését megelőzően kell meghatároznia az adott eljárásra vonatkozó felelősségi rendet.

A közbeszerzési eljárások lefolytatása során a jogszabályoknak való megfelelés mellett, figyelemmel kell lenni a belső szabályzatok meglétére és az azokban foglaltak betartására is.

Az eljárás szakszerű és jogszerű lefolytatása érdekében a közbeszerzési eljárás előkészítése, a felhívás és a közbeszerzési dokumentumok elkészítése, valamint az ajánlatok értékelése során és az eljárás más szakaszában az ajánlatkérő nevében eljáró, illetve az eljárásba bevont személyeknek és szervezeteknek együttesen rendelkezniük kell a közbeszerzés tárgya szerinti szakmai, közbeszerzési, jogi és pénzügyi szakértelemmel.

Az ajánlatok elbírálására és értékelésére létrehozott legalább háromtagú bírálóbizottságnak

ugyancsak rendelkezni kell a fent felsorolt szakértelemmel. Az eljárásra vonatkozó felelősségi rendből, illetőleg a bírálóbizottság kijelölésére vonatkozó dokumentumokból (megbízólevél) egyértelműen megállapíthatónak kell lennie, hogy a bírálóbizottság adott tagja mely szakértelmet képviseli az eljárás során.

A közbeszerzések ellenőrzése, a jogsértések következményei

A Nemzeti Hatóság és az európai uniós források felhasználásáért felelős miniszter a RRF rendelet IV. fejezete szerint ellenőrzi az RRF rendelet hatálya alá tartozó támogatások felhasználása során lefolytatott közbeszerzési eljárásokat.

A közbeszerzési eljárásokat és a közbeszerzési eljárás alapján kötött szerződések módosítását – értéktől, szerzési tárgytól függően – utóellenőrzésnek vagy előzetes ellenőrzésnek kell alávetni a Korm. rendeletben foglalt határidők betartásával. Amennyiben a végső kedvezményezett közbeszerzési kötelezettség fennállása ellenére közbeszerzési eljárás lefolytatása nélkül köt a vállalkozóval, megbízottal szerződést, szabálytalanságot követ el, ami az RRF rendelet szerint lefolytatott szabálytalansági eljárás eredményeként a támogatás egy részének, vagy egészének visszavonását eredményezheti.

A Nemzeti Hatóság ugyancsak szabálytalansági eljárást folytat le, illetőleg szabálytalansági eljárás lefolytatása nélkül szabálytalansági döntést hoz abban az esetben, ha a végső kedvezményezett a szükséges közbeszerzési eljárást ugyan lefolytatja, azonban annak ellenőrzését nem vagy nem határidőben kezdeményezi.

Az európai uniós támogatásból finanszírozott minősített beszerzés vagy alapvető biztonsági érdeket érintő beszerzés mentesítési eljárást megelőző vizsgálata

Felhívjuk a figyelmet, hogy az RRF Kohéziós rendelet 36. alcímében foglaltak alapján a minősített beszerzés vagy alapvető biztonsági érdeket érintő beszerzés mentesítési eljárásának megkezdése előtt a végső kedvezményezett köteles a Nemzeti Hatóság hozzájáruló nyilatkozatát kérni.

A mentesítési eljárás lefolytatására az alábbi rendeletek alapján kerülhet sor:

- az alapvető biztonsági érdeket érintő beszerzések Országgyűlés általi mentesítésének kezdeményezésére vonatkozó feltételekről és eljárásról, valamint az ilyen beszerzések megvalósításakor az ajánlatkérő által érvényesítendő követelményekről szóló 225/2016. (VII. 29.) Korm. rendelet
- a minősített beszerzések Országgyűlés általi mentesítésének kezdeményezésére vonatkozó feltételekről és eljárásról, valamint az ilyen beszerzések megvalósításakor az ajánlatkérő által érvényesítendő követelményekről szóló 492/2015. (XII. 30.) Korm. rendelet.

A Nemzeti Hatóság a beszerzést támogathatósági, elszámolhatósági, valamint műszaki szempontból vizsgálja meg.

Amennyiben a végső kedvezményezett a mentesítési eljárással kapcsolatos kötelezettségeit nem vagy nem megfelelően teljesíti és ezt a Nemzeti Hatóság szabálytalansági eljárás keretében megállapítja, a támogatás egy része vagy egésze visszavonható. Abban az esetben pedig, ha a Nemzeti Hatóság a támogatási döntés előtt állapítja meg, hogy a végső kedvezményezett a kötelezettségeit nem vagy nem megfelelően teljesítette, akkor az igényelthez képest csökkentett mértékű támogatás ítéhető meg részére.

10. Tájékoztatásra és nyilvánosságra vonatkozó kötelezettségek

Az Európai Unió kötelezettséget állapít meg a projektvégrehajtás során a projektekről szóló tájékoztatási feladatokkal kapcsolatban. Ennek célja, hogy a támogatott projektek eredményeinek bemutatásán keresztül kézzelfoghatóvá váljanak az európai közösség előnyei, az egyes beruházásokról közvetlenül informálódhassanak mások is.

A 2021-2027-es programozási időszak tájékoztatásra és nyilvánosságra vonatkozó – uniós keretekhez igazodó - hazai követelményeit az intézményrendszer „A Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz Kedvezményezettjeinek Tájékoztatási Kötelezettségei” (más néven KTK RRF útmutató) és az „Arculati Kézikönyv Plusz” című dokumentumokban fogalmazta meg. A dokumentumok letölthetőek a www.palyazat.gov.hu oldalról.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a végső kedvezményezetteknek szerződéses kötelezettsége a projekt megvalósítása során, és az előkészítő és a megvalósítást követő szakaszokban is, hogy a hatályos jogszabályokban és az útmutatókban meghatározott tájékoztatási és nyilvánossági feladatoknak eleget tegyen, és a projektről és a támogatásról az ott meghatározott módon és tartalommal információt nyújtson.

11. A felhívással, a projekt kiválasztási eljárással és a projektmegvalósítással kapcsolatos legfontosabb jogszabályok

Törvények

2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról
1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól, és végrehajtási rendeletei
1996. évi LIII. törvény a természet védelméről 2000. évi C. törvény a számvitelről
2007. évi CXXVII. törvény az általános forgalmi adóról
2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról
2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról
2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről
2015. évi CXLIII. törvény a közbeszerzésekről
2020. évi XLIV. törvény a klímavédelemről
2000. évi C. törvény a számvitelről
2017. évi CL. törvény az adózás rendjéről

Kormányrendeletek

373/2022. (IX. 30.) Korm. rendelet a Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve végrehajtásának alapvető szabályairól és felelős intézményeiről
368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról
322/2015. (X. 30.) Korm. Rendelet az építési beruházások, valamint az építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól
684/2020. (XII. 28.) Korm. rendelet az e-közigazgatással, informatikával, valamint infokommunikációs infrastruktúrával kapcsolatos fejlesztési programok keretében megvalósuló projektek megvalósításáról és a Digitális Kormányzati Fejlesztés és Projektmenedzsment Kft. kijelöléséről
301/2018. (XII. 27.) Korm. rendelet a Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanácsról, valamint a Digitális Kormányzati Ügynökség Zártkörűen Működő Részvénytársaság és a kormányzati informatikai beszerzések központosított közbeszerzési rendszeréről
590/2022. (XII. 28.) Korm. rendelet az Unió fejlesztések fejezetbe tartozó fejezeti és központi kezelésű előirányzatok felhasználásának rendjéről

Közösségi szabályok

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ)
AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2021/241 RENDELETE (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról
A Tanács (EU) 2020/2094 rendelete (2020. december 14.) a Covid19-válság utáni helyreállítás támogatására szolgáló Európai Unió Helyreállítási Eszköz létrehozásáról
A BIZOTTSÁG 2021. szeptember 28-i (EU) 2021/2106 FELHATALMAZÁSON ALAPULÓ RENDELETE a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról szóló (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési eredménytábla közös mutatóinak és részletes elemeinek meghatározása révén történő kiegészítéséről
A BIZOTTSÁG 2021. szeptember 28-i (EU) 2021/2105 FELHATALMAZÁSON ALAPULÓ RENDELETE a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról szóló (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a szociális kiadások bejelentésére szolgáló módszertan meghatározása révén történő kiegészítéséről

12. Horizontális szempontok érvényesítése

A környezetvédelmi elvek és politikák érvényesítését biztosító célkitűzések

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról szóló 2021/241. EU rendelet értelmében az eszköz által finanszírozott beruházások tervezése és megvalósítása során többek között szem előtt kell tartani az ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezménye alapján elfogadott Párizsi Megállapodást, az ENSZ fenntartható fejlődési céljait, valamint az (EU) 2020/852 európai parlamenti és tanácsi rendelet 17. cikkének értelmében vett, a jelentős károkozás elkerülését célzó elvet (a továbbiakban: **a jelentős károkozás elkerülését célzó elv**).

A környezet védelmére vonatkozóan ügyelni kell a környezet minőségének megóvására, védelmére, állapotának javítására, az erőforrások hatékony felhasználására, az éghajlatváltozás mérséklésére és az ahhoz történő alkalmazkodásra, a biológiai sokféleség védelmére, valamint a katasztrófákkal szembeni ellenálló képesség biztosítására a kockázat megelőzésére és kezelésére.

A környezetvédelmi célok megvalósítását négy intézkedéstípus segíti:

1. Kiválasztási kritériumok
2. A jelentős károkozás elkerülését célzó elv a támogatási kérelem készítésekor
3. Állapotfelmérő, megelőző intézkedések
4. A projekt céljához kapcsolódó környezet- és természetvédelmi cél megvalósítása a támogatott projektben
5. A környezeti horizontális cél megvalósítása érdekében végzett tevékenységek outputjának, eredményének nyomon követése, értékelése, az eredmények jelentése, kommunikációja

1. A kiválasztási kritériumok

Az egyes felhívások műszaki szakmai elvárásainak kialakítása során figyelmet kell fordítani a környezetvédelmi célok elérésének biztosítására. Az elvárásoknak releváns esetben tükrözniük szükséges **a jelentős károkozás elkerülését célzó elv** előírásait, melyeket projektszinten is biztosítani szükséges. A kiválasztási, értékelési kritériumok további konkrét szempontokat tartalmazhatnak a környezetre kedvező hatást gyakorló projektek kiválasztása érdekében, illetve a környezetre ártalmas és a jelentős károkozás elkerülését célzó elvnek nem megfelelő projektek kizárása céljából.

2. A jelentős károkozás elkerülését célzó elv a támogatási kérelem készítésekor

A Helyreállítási és Ellenállóképességi Tervben szereplő egyetlen intézkedés, illetve az ahhoz kapcsolódó projekt sem vezethet a környezetvédelmi célkitűzéseknek *a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról* szóló (EU) 2020/852 rendelet (továbbiakban: taxonómiai rendelet) 17. cikke szerinti jelentős megsértéséhez.

A taxonómiai rendelet alkalmazásában megjelölt **környezetvédelmi célkitűzések**:

- a) az éghajlatváltozás mérséklése;
- b) az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás;
- c) a vízi és tengeri erőforrások fenntartható használata és védelme;
- d) a körforgásos gazdaságra való átállás;
- e) a levegőbe, vízbe, talajba jutó szennyezés megelőzése és csökkentése;
- f) a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítás

Egy tevékenység akkor tekinthető úgy, hogy **jelentősen károsítja** az adott környezeti célkitűzést, ha a következő jellemzőkkel rendelkezik:

Környezetvédelmi célkitűzés	Tevékenység jellemzője
az éghajlatváltozás mérséklése	a tevékenység jelentős üvegházhatású gáz-kibocsátáshoz vezet
az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás	a tevékenység eredményeként a jelenlegi és a várható jövőbeli éghajlat nagyobb mértékű kedvezőtlen hatást gyakorol magára a tevékenységre, illetve az emberekre, a természetre vagy az eszközökre
a vízi és tengeri erőforrások fenntartható használata és védelme	a tevékenység káros a – felszíni vagy a felszín alatti – víztestek jó állapotára vagy jó ökológiai potenciáljára vagy a tengeri vizek jó környezeti állapotára
a körforgásos gazdaságra való átállás	az adott tevékenység jelentős hatékonysági problémákat okoz az anyagok felhasználásában vagy a természeti erőforrások közvetlen vagy közvetett felhasználásában, vagy jelentősen növeli a hulladékkeletkezést, -égetést vagy -ártalmatlanítást, vagy a hosszú távú hulladékártalmatlanítás jelentős és hosszú távú kárt okozhat a környezetben
a levegőbe, vízbe, talajba jutó szennyezés megelőzése és csökkentése	jelentősen károsítja a szennyezés megelőzését és csökkentését, ha jelentősen növeli a levegőbe, a vízbe vagy a talajba történő szennyezőanyag-kibocsátást
a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítás	jelentősen károsítja a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelmét és helyreállítását, ha jelentősen károsítja az ökoszisztémák jó állapotát és rezilienciáját, vagy káros az élőhelyek és fajok – többek között az uniós érdekeltőségű élőhelyek és fajok – védettségi helyzetére

A támogatást igénylőnek be kell mutatnia, hogy az általa tervezett projekt hogyan viszonyul a hat környezetvédelmi célkitűzéshez, és hogyan biztosítható a jelentős kár elkerülése. Ezt az értékelést a támogatási kérelem benyújtása során kell bemutatni, melyhez további útmutatást ad a Felhívások mellékletei között szereplő *Technikai iránymutatás a Helyreállítási és Ellenállóképességi Terv keretében benyújtott pályázatokhoz csatolt DNSH értékelés elkészítéséhez* megnevezésű dokumentum.

3. Állapotfelmérő, megelőző intézkedések

Az állapotfelmérő, megelőző intézkedések elvégzése a környezet állapotát befolyásoló fejlesztések tekintetében biztosítja, hogy az európai uniós forrásból megvalósított projekt helyszínén ne maradjon fenn, illetve ne keletkezzen jogszabályba ütköző környezeti kár. Ezekre a vizsgálatokra az egyes tervek illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005 (I.11) Korm. rendelet által szabályozott **stratégiai környezeti vizsgálat**, a környezeti hatásvizsgálatról és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII.25) Korm. rendelet által szabályozott **környezeti hatásvizsgálat** vagy **egyszerűsített hatásvizsgálat** keretében kerülhet sor, az alábbi előírásoknak megfelelően:

Megfelelés a Víz Keretirányelv előírásainak: a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 1.§ (6a) pontja szerint: a vizekbe történő beavatkozással járó tevékenység (projekt elem) esetén a vízjogi hatósági engedélyezési eljárás részeként vagy önálló környezeti hatásvizsgálati eljárásban kell igazolni a

vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól szóló 221/2004 (VII.21.) Korm. rendelet 10.-11.§-ában előírt feltételek teljesülését, azaz azt, hogy a projekt milyen hatással van a vizekre (pozitív, negatív, semleges).

A hatások jelentőségét a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 2/A §-a alapján más hatósági, szakhatósági eljárásban vizsgálnia kell a környezetvédelmi hatóságnak. Abban az esetben, ha a projekt elemei nem érik el a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 3. mellékletében megadott küszöbértékeket, vagy a 3. mellékletben a tevékenységre megállapított feltétel nem teljesül, előzetes vizsgálati eljárás lefolytatása nélkül - a 13. számú melléklet szerint megadott adatok és az 5. számú mellékletben meghatározott szempontok figyelembevételével - a 2/A § (2)-(6) bekezdésben foglaltak szerint kell megvizsgálni a feltételezett környezeti hatások jelentőségét, illetve döntést hozni a környezeti hatásvizsgálat szükségességéről és az annak során vizsgálandó kérdésekről. Előzetes vizsgálat iránti kérelmet kell benyújtani a környezetvédelmi hatósághoz, ha a 3. mellékletben, vagy a 2. és 3. mellékletben egyaránt szereplő olyan tevékenység megvalósítása tervezett, vagy ha összetartozó tevékenységnek minősül és a 2/A. §-ban meghatározott eljárás lefolytatására nem került sor. Abban az esetben, ha a projekt küszöbérték feletti, vagy az előzetes vizsgálat alapján jelentős hatással van a vizek állapotára, akkor a hagyományos eljárás szerint kell hatásvizsgálatot lefolytatni és ennek keretében értékelni a vizek állapotában bekövetkező változást, valamint az érintett víztestekre és védett területekre meghatározott környezeti célkitűzés elérésének ütemezését.

Természetvédelem: a természet védelme érdekében szükséges a projektek Natura 2000 érintettségének beazonosítása, mely az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V.11.) KvVM rendelet alapján tehető meg. A Natura 2000, ill. egyéb természetvédelmi területi érintettség esetében a környezeti hatásvizsgálatról és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005.(XII.25) Korm. rendeletben foglaltak az irányadóak a projektekre nézve.

A fentiek érvényesítésére vonatkozó elvárás:

A környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet hatálya alá eső tevékenységek, létesítmények megvalósítása, valamint azok jelentős módosításai, változtatásai esetében el kell készíttetni a beruházás megkezdése előtt a projekt környezeti hatásának vizsgálatát a beruházás által érintett környezeti elemekre, rendszerekre vonatkozóan. A vizsgálati eljárást a 2011/92/EU direktíva (hazai alkalmazása a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet), a 92/43/EEC direktíva (hazai alkalmazása 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet) és a 2000/60/EK direktívával összhangban a 221/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet előírásainak figyelembevételével kell végezni. A vizsgálat eredményeképp előállt dokumentációt, továbbá az ezen dokumentáció figyelembevételével született környezetvédelmi határozatot vagy környezetvédelmi engedélyt, ill. a hatóságok által kiadott nyilatkozatokat - amennyiben már rendelkezésre áll - csatolni kell a támogatási kérelemhez, de legkésőbb a projekt tartalmi, műszaki előkészítésére vonatkozó mérföldkő teljesítésekor kell benyújtani. A dokumentációban be kell mutatni, hogyan fogja csökkenteni, kompenzálni, illetve dokumentálni a kivitelező a projekt megvalósítása során okozott káros környezeti hatásokat⁷. A környezetvédelmi hatóság határozatának megfelelően a környezet állapotában bekövetkezett változásokat a beruházás megvalósítása során nyomon kell követni, és az állapotváltozásról, a káros hatások csökkentését vagy kompenzálását célzó intézkedések eredményességéről szóló jelentést csatolni kell a projekt előrehaladásáról és zárásáról készített beszámolóhoz.

---

⁷ A környezeti hatásvizsgálatban meghatározott és a környezetvédelmi engedélyben előírt hatásmérséklő és/vagy kompenzációs intézkedéseknek meg kell jelennie a vállalkozó tevékenységei között és közbeszerzés során a műszaki leírás részét kell képeznie.

Az éghajlatváltozás: Az Európai Zöld Megállapodásban rögzített cél, hogy az EU 2050-re klíma semlegessé váljon. Ezt a célkitűzést erősíti a klímavédelemről szóló 2020. évi XLIV. törvény, melynek értelmében Magyarország a 2050. évre eléri a teljes klímasemlegességet. Ezen cél eléréséhez szükséges az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése minden szektorban, az energiafelhasználás csökkentése, a megújuló energiahordozók arányának növelése, az új technológiák kihasználása révén. Hasonlóan fontos cél a klímakockázatokkal szembeni ellenálló-képesség javítása, és a katasztrófák megelőzését és kezelését szolgáló képesség fejlesztése. Minderre tekintettel, amennyiben legalább ötéves várható élettartamú infrastruktúra megvalósítására irányul a beruházás, figyelembe kell venni a projektnek az éghajlatváltozás mérséklésére és az ahhoz való alkalmazkodásra vonatkozó potenciálját, és biztosítani kell, hogy a projekt ellenálló legyen az éghajlatváltozással és a természeti katasztrófákkal szemben. Ezért mérlegelni kell, hogy a projekt megvalósítását vagy eredményét veszélyezteti-e extrém időjárási esemény, pl. árvíz, szárazság, forróság, tűz, vagy más időjárási kockázat.

A mérlegeléshez, valamint a klímakockázati értékelés elvégzéséhez a **Klímareziliencia útmutató** nyújt segédletet, mely a következő linken érhető el: „Útmutató az infrastrukturális projektek éghajlatváltozási rezilienciavizsgálatának elvégzéséhez” (röviden: **Klímareziliencia Útmutató**) c. dokumentum⁸. RRF tekintetében a standard éghajlatváltozási vizsgálat az elvégzendő.

A standard éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat eredményeinek dokumentálása szöveges formában, az alábbiakban bemutatott tartalmi elemeket magában foglaló **„Infrastruktúra éghajlatváltozással kapcsolatos rezilienciája”** című dokumentum megalkotásával történik.

Az éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat eredményeit összegző dokumentáció benyújtásának helye és ideje a projekt eljárásrendjétől függően különböző lehet, azt minden esetben a Felhívás rögzíti. Főszabály szerint a pályázati dokumentációval egyidőben vagy a pályázatban rögzített határidőig szükséges benyújtani.

Az „Infrastruktúra éghajlatváltozással kapcsolatos rezilienciája” című dokumentum tartalmával kapcsolatban az alábbi fő elvárások, illetve választási lehetőségek valamennyi projekt esetében érvényesülnek:

- Mindkét – azaz a klímasemlegességi, valamint -alkalmazkodási – részvizsgálat eredményét be kell mutatnia.
- A leírás részletezettségét döntően az határozza meg, hogy a két részvizsgálat esetében milyen mélységű elemzésre került sor (azaz az átvilágítási szakasz alapján indokolt volt-e a részletes elemzések elvégzése).
- Természetesen lehetséges, hogy a dokumentáció az egyik részvizsgálat esetében csak az átvilágítási, míg a másik esetében a részletes elemzési szakasznak megfelelő részletezettségű leírást tartalmazzon.
- A vizsgálatok eredményeinek közzlése mellett fel kell tüntetni az azok során felhasznált adatok, információ forrását.
- A vizsgálatok során alkalmazott módszertan (pl. alkalmazott számítási metódusok, együtthatók) bemutatása az átvilágítási szakasz eredményeinek közzlése során ajánlott, míg a részletes elemzési szakasz eredményeinek közzlése esetében elvárás.
- Amennyiben a projekt esetében a 314/2005. (XII.25.) Korm. Rendelet által szabályozott eljárásokra kerül sor, az azok keretében elkészült dokumentumok, mindenekelőtt az előzetes vizsgálati dokumentáció, illetve környezeti hatástanulmány releváns részei

---

⁸ <https://www.palyazat.gov.hu/tmutat-az-infrastrukturalis-projektek-ghajlatvltozsi-rezilienciavizsglatnak-elvegzshez-2021-2027#>

felhasználhatók, akár átmásolhatók az éghajlati rezilienciavizsgálat eredményét összegző dokumentumba.

- A dokumentum elvárt terjedelme messzemenően az elvégzett vizsgálatok részletezettségétől függ, mindazonáltal még a legösszetettebb esetben sem cél kb. 30 oldalasnál nagyobb terjedelem elérése.

4. A projekt céljához kapcsolódó környezetvédelmi cél megvalósítása a támogatott projektben

Biztosítani kell, hogy az európai uniós forrásból megvalósuló létesítményben ne létesüljön, vagy ne maradjon fenn az egészségre ártalmas műszaki megoldás. Ezzel a projekt nemcsak az európai uniós követelményeknek való megfelelést valósítja meg, hanem egyúttal hozzájárul fontos hazai stratégiai célok, jogszabályi követelmények megvalósításához. Ennek érdekében az európai uniós forrásból támogatott projektek végső kedvezményezettje köteles felmérni a projekt által érintett terület környezeti, ökológiai állapotát, gondoskodni a projektre vonatkozó környezet- és természetvédelmi jogszabályok betartásáról, és a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.

A cél megvalósítása, valamint a megvalósítás eredményességének nyomon követése érdekében végzett tevékenység következtében felmerült költség elszámolható, különös tekintettel az alábbi, kiemelt környezet- és természetvédelmi célokra, amelyek közül azokat kell kiválasztani, amelyek a projekt fő célja szempontjából relevánsak, és arányosak a projekt költségvetésével:

- a) Az emberi egészség védelme érdekében az emberi egészségre veszélyes anyagok ártalmatlanítása, eltávolítása, az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek javítása a projekt által érintett területen:
  - épület azbeszt-mentesítése
  - szennyezett talaj kármentesítése
  - vízvezeték ólom-, és egyéb károsanyag-mentesítése
  - tüzelőberendezésekből, közlekedésből származó kisméretű szálló por (PM10)szennyezés csökkentése
  - károsanyag-kibocsátás megszüntetése
  - veszélyes anyagok tárolási- szállítási biztonságának javítása
  - a fenntartható növényvédőszer-használat elősegítése
  - integrált növényvédelem
  - szennyezett felszíni vagy felszín alatti víz szennyező-forrásának felszámolása, egészséges ivóvízhez jutás feltételeinek biztosítása
  - szennyvíz keletkezésének csökkentése, szennyvíz és szennyvíz-iszap felhasználása, kistelepülések helyi szennyvízkezelésének megoldása
  - határérték feletti zajterhelés megszüntetése az ipari és szolgáltató létesítmények, közlekedési folyosók környezetében
  - a biológiai allergének okozta egészségi kockázat csökkentése
- b.) A természeti erőforrások megőrzése és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának javítása érdekében:
  - szabálytalan hulladék-lerakók felszámolása
  - szelektív gyűjtés, szelektív hulladékkezelés biztosítása, komposztálás
  - csomagolóanyag-felhasználás csökkentése
  - hulladék újrahasznosítása a beruházás során
  - szállítás, közlekedés és az általuk okozott terhelés csökkentése, közösségi, környezetbarát közlekedés arányának növelése

- helyi anyagok használata, helyi beszállítók foglalkoztatása
- a projekthelyszínen kiválasztásakor az új létesítmény telepítése elsősorban már meglévő létesítmények helyére, zöldmezős fejlesztések kerülése
- barnamező előkészítése a beruházás megvalósítására, építési-bontási hulladékhasznosítása
- a projekt által érintett területen a terület sajátosságainak megfelelő természetes vagy természet-közeli növényzet helyreállítása, telepítése, erdőterületek növelése
- települési zöldfelület fejlesztése, bekapcsolása a Nemzeti Ökológiai Hálózatba, ökológiai, tájökölógiai kapcsolatok helyreállítása
- helyi vagy országos védettségű természeti terület védettségének, természeti állapotának javítása a projekt által érintett területen vagy a projekthelyszínen közelében
- invazív fajok egyedszámának csökkentése
- a projekt által érintett területen, vagy annak közelében lévő természetvédelmi oltalom alatt álló területek, természeti értékek megismertetése a helyi közösséggel
- vízhasználat csökkentése, víz-visszatartás javítása a projekt által érintett területen
- a fényszennyezés megelőzése érdekében az új kültéri világítótesteket úgy kell megválasztani (teljesen ernyőzött, síkbúrás világítóeszközök alkalmazásával), hogy azok fénye a vízszintes sík fölé közvetlenül ne vetülhessen
- zöld közbeszerzés alkalmazása a felhívások előkészítése, a projektek kiválasztása megvalósítása során.
- a projekt szempontjából releváns környezeti szempontú, ill. a klímaváltozással és kezelésével (mérséklés, alkalmazkodás) kapcsolatos szemléletformálás, képzés

c.) A klímaváltozás hatásainak csökkentése, az alkalmazkodás elősegítése érdekében:

- a megújuló energia-hordozók arányának növelése,
- az energiafelhasználás csökkentése, energiahatékonyság javítása
- üvegházhatású és savasodást okozó gázok kibocsátásának csökkentése
- a klímaváltozás következtében fellépő események (hőhullámok, extrém hidrológiai események) következményeinek megelőzése, kezelése érdekében megvalósított intézkedések

5. A környezeti horizontális cél megvalósítása érdekében végzett tevékenységek outputjának, eredményének nyomon követése, értékelése, az eredmények jelentése, kommunikációja

A környezetvédelmi célok megvalósításának sajátossága, hogy a nyomon követésnek, értékelésnek ki kell terjednie nem csak a projektben meghatározott elérendő célokra, hanem a projekt által akaratlanul okozott, ún. nem szándékolt hatások feltárására is. A szándékolt és nem szándékolt hatások együttesen adnak információt arra nézve, hogy megvalósul-e a környezeti cél a fejlesztési programokban.

A környezetvédelmi elvek és politikák szempontjából releváns támogatási tevékenységek

Minden projekt esetében kötelező követelmény:

Az európai uniós forrásból támogatott projektek végső kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó európai uniós és hazai környezetvédelmi és esélyegyenlőségi előírásokat, jogszabályokat, valamint a „jelentős károkozás elkerülését célzó” elvet betartani, a projekt által érintett területen a védett környezeti, természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.

A felhívások kötelező környezetvédelmi, vízvédelmi, energiahatékonysági követelményeket tartalmazzák azokra a projektekre nézve, amelyek a beruházás kivitelezése vagy a létesítmény működtetése során anyagmozgatással, energiafelhasználással, káros anyag kibocsátással, környezetalakítással járnak. Ide tartoznak a következők: építés, szállítás, csomagolás,

berendezések és járművek beszerzése, hálózat-, infrastruktúra kiépítés, informatikai rendszerek kiépítése-fejlesztése, földmunkát, vízrendezést igénylő beruházások, káros anyag kibocsátásával, hulladék keletkezésével járó tevékenységek, felszíni vagy felszín alatti vizeket, élő felületeket, helyi vagy országos védettségű területet, létesítményt érintő beruházások.

Ezekben az esetekben a végső kedvezményezett részéről **állapotfelmérésre, megelőző intézkedésekre, és a beruházás során és megvalósulását követően szükség szerint enyhítő, kompenzáló intézkedésre, nyomon követésre van szükség.** Az elvégzett intézkedésekről olyan tájékoztatást kell közzétenni, amelyből a projektben megvalósuló környezetvédelmi intézkedések megismerhetők.

A kizárólag szervezési, stratégiai, jogalkotási, kapacitásfejlesztési tevékenységeket tartalmazó felhívások⁹ főszabály szerint nem tartalmaznak kötelező környezetvédelmi előírásokat, de a Nemzeti Hatóság ezen intézkedések esetében is előírhat a felhívás tartalmának megfelelő, releváns és arányos környezeti követelményt¹⁰, és a követelmény teljesítésének az elvárt igazolását.

Az esélyegyenlőség érvényesítése

A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról szóló 2021/241. EU rendelet alapján a nemek közötti egyenlőséget és a mindenki számára biztosítandó esélyegyenlőséget, valamint e célkitűzések általános érvényesítését figyelembe kell venni és elő kell mozdítani a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek elkészítése és végrehajtása során egyaránt.

Az esélyegyenlőség elősegítésének célja jellemzően a hátrányos megkülönböztetésből - mely alapulhat nemi, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékosságon, életkoron vagy szexuális irányultságon - fakadó hátrányok társadalmi szintű csökkentése, az érintett emberek társadalmi-gazdasági aktivitásának, részvételének növelése, a társadalmi szintű esélyteremtés. A projektek végrehajtása során ez olyan csoportok segítségét és szempontjaik kiemelt figyelembevételét jelenti, melyek saját erejükből nem lennének képesek a hátrányaikból fakadó nehézségek leküzdésére, fokozottan ki vannak téve a hátrányos megkülönböztetés veszélyének, illetve támogatásra szorúlnak a programok forrásaihoz történő hozzáférés során.

A projekt végrehajtásának valamennyi szintjén és szakaszában elő kell segíteni a nők és férfiak közti egyenlőség érvényesülését. Aktívan támogatni kell azon intézkedéseket, amelyek segítenek felszámolni a nőket vagy a férfiakat érintő egyenlőtlenséget a társadalmi élet valamennyi területén, beleértve a foglalkoztatást, a képzést, a gazdasági életet, a közéletet, a javakhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférést. Elő kell segíteni a felhívások előkészítése, a projekt kiválasztás és a fejlesztések végrehajtása során a társadalmi nemek közötti egyenlőség megteremtését.

Az esélyegyenlőség, az „egyenlő lehetőségek hagyománya” a társadalmi-gazdasági aktivitásra, részvételre, ezek sikerességére, valamint az aktív, cselekvő részvételből való kirekesztettségre utaló hagyomány. Amikor tehát az esélyegyenlőségi feladatokat rögzítjük, akkor alapvetően

- a társadalmi aktivitások és részvételek növelését,
- az aktív, cselekvő, „résztvevő” érintettek létszámának gyarapodását, illetve
- a kudarcos, sikertelen, a cselekvő részvételből kimaradó érintett személyek létszámának csökkentését célozzuk meg.

Az esélyegyenlőség elősegítését, a társadalmi kirekesztés és hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem fontosságát, a társadalmi aktivitások, részvételek növelését **több hazai stratégiai dokumentum is célul tűzi ki.**

Az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság 2017-ben, a göteborgi csúcstalálkozón hirdette meg

⁹ Ilyenek lehetnek például a társadalmi befogadásra, megkülönböztetés elleni fellépésre, oktatásra, képzésre, intézményi kapacitás fejlesztésére irányuló, infrastrukturális beruházást nem tartalmazó felhívások

¹⁰ Például az intézkedéshez kapcsolódó szemléletformálás

a szociális jogok európai pillérét. A pillér 20 kulcsfontosságú alapelvet határoz meg az igazságos és befogadó Európai Unió kialakítása érdekében. A jogokat a kezdeményezés három pillér (esélyegyenlőség és munkavállalási jog, tisztességes munkafeltételek, szociális védelem és társadalmi befogadás) mentén csoportosította.

Esélyegyenlőség és munkavállalási jog	Tisztességes munkafeltételek	Szociális védelem és társadalmi befogadás
Oktatás, képzés és egész életen át tartó tanulás	Biztonságos és rugalmas foglalkoztatás	Gyermekgondozás és a gyermekek támogatása
Nemek közötti egyenlőség	Bérek	Szociális védelem
Esélyegyenlőség	Tájékoztatás a munkaviszony feltételeiről és védelem elbocsátás esetén	Munkanélküli-járadék
A foglalkoztatás aktív támogatása	Szociális párbeszéd és munkavállalói részvétel	Minimumjövedelem
	A munka és a magánélet közötti egyensúly	Időskori jövedelem és öregségi nyugdíjak
	Egészséges, biztonságos és megfelelően kialakított munkakörnyezet és adatvédelem	Egészségügyi ellátás
		A fogyatékossgal élő személyek társadalmi befogadása
		Tartós ápolás-gondozás
		Lakhatás és segítségnyújtás a hajléktalanok számára
		Az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve (RRP) a szükségesnél, az indokoltnál és az arányosnál nagyobb mértékben nem különbözteti meg a fejlesztések célcsoportját nemi, illetve egyéb alapon. Ez alól szándékoltan és pozitív értelemben a Felzárkózó települések komponens egyes intézkedései képeznek kivételt, amelyek kifejezetten a hátrányos helyzetű, elsősorban roma lakosság fejlesztési igényeit helyezik célkitűzéseik középpontjába. A célcsoportok meghatározásánál minden egyes komponens minden egyes beavatkozása esetében különös figyelmet fordítottunk arra, hogy a leghatékosabb értelemben inkluzív és befogadó reformok és beruházások jöjjenek létre.

A RRP tervezett beavatkozásai így hol közvetlen, hol közvetett módon reflektálnak a Pillérben megfogalmazott elvárásokra/célkitűzésekre többek között az alábbiak szerint:

- A **Demográfia és köznevelés** komponensben szerepel a korai nevelés feltételeinek bővítése a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése és a szülők foglalkoztatási esélyeinek növelése érdekében; az intézkedés egyszerre szolgálja mindhárom pillér célkitűzéseit, mivel támogatja az esélyegyenlőség erősítését, hozzájárul a foglalkoztatás aktív támogatásához, a minőségi oktatáshoz való hozzáférés javításához, valamint a munka és a magánélet közötti egyensúly erősítéséhez, illetve a kisgyermekkorai neveléshez és gondozáshoz való jog erősítéséhez.
- A **Magasan képzett, versenyképes munkaerő komponens** infrastrukturális, készségfejlesztési, digitalizációs célú felsőoktatási és szakképzési rendszert érintő intézkedései hozzájárulnak ahhoz, hogy nemre vagy bármilyen egyéb különbségre tekintet nélkül mindenki minőségi szakképzésben vagy felsőoktatásban vehessen részt.

- A **Felzárkózó települések** komponens összetettségével és megközelítésmódjával egyfajta szociálpolitikai fordulatot céloz a leszakadó települések problémáinak kezelésében. A komponens elemei együtt, egymásra hatva, egymást erősítve fejtik ki hatásukat a helyi közösségek felzárkózása érdekében, az egyének társadalmi mobilitásának növekedését, a családok és a közösségek megerősítését szolgálják.
- A **Vízgazdálkodás** komponensben megfogalmazott célok (pl. vízhiányos területek vízpótlásával) elsősorban az alapvető szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést támogatják.
- A **Fenntartható zöld közlekedés** komponens beavatkozásai közül az elővárosi és regionális vasúti hálózatok fejlesztése növeli a társadalmi mobilitást és hozzájárul a korábban a közlekedési hálózatok hiányosságai miatt leszakadó térségek területi reintegrációjához.
- Az **Energetika (zöld átállás)** komponens elemei közül elsősorban a lakossági napelem használat és fűtőkorszerűsítés támogatása erősíti a szociális védelmet és a társadalmi befogadást, de a villamosenergia-hálózatok korszerűsítésének közvetett módon minden társadalmi csoport és térség a haszonélvezője lehet. A hatékony innovatív hulladék-kezelési megoldások formájában az **Átállás a körforgásos gazdaságra** komponens is tartalmaz a társadalmi és a területi kohéziót erősítő elemeket.
- Az **Egészségügy** komponens szinte minden elemében támogatja a szociális védelmet és a társadalmi kohéziót, hiszen az egészségügyi ellátás színvonalának emelése, illetve a hálapénz kivezetése a leginkább elesettek számára is egyértelmű előnyökkel jár. Az egészségügyi távfelügyeleti digitalizációs program, kifejezetten önmagukat ellátni nem képes csoportok társadalmi befogadását erősíti.
- Az **Állam- és közigazgatás komponensben** megfogalmazott intézkedések esélykiegyenlítő jellegüknel fogva támogatják a szociális jogok európai pillérének célkitűzéseit.

Az esélyegyenlőség biztosítása a projektek tervezése és végrehajtása során

Az esélyegyenlőségi intézkedések egy része — bizonyos feltételek fennállása esetén — **kötelezően** megvalósítandó, más esetekben a projektgazdának lehetősége van a projekt sajátos szempontjait figyelembe véve a projekt szempontjából **releváns esélyegyenlőségi intézkedések** megvalósítására. Az esélyegyenlőségi követelmény megvalósítása érdekében felmerült költség elszámolható.

Kötelezően alkalmazandó elemek a projektekben:

Valamennyi projekt tervezése és végrehajtása során **kötelezően érvényesíteni** kell az alábbiakat:

- A projekt szemlélete, illetőleg annak tevékenységei nem ütközhetnek az egyenlő bánásmód és esélyegyenlőség jogszabályban rögzített alapelveivel (vagyis nem térhetnek el „Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényben foglaltaktól”).
- A fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, a végső kedvezményezett kommunikációjában és viselkedésében esélytudatosságot kell kifejezni: a kommunikáció nem közvetíthet szegregációt, illetőleg a csoportokra vonatkozó meglévő előítéletek csökkentésére kell irányulnia (vagyis nem térhetnek el Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényben foglaltaktól). Ennek a szabálynak a megszegése a projekt azonnali felfüggesztését eredményezheti.
- Ha a támogatást igénylő települési önkormányzat, igazolnia kell a helyi esélyegyenlőségi program meglétét a 2003. évi CXXV. törvény 31 §. (6) bekezdésének megfelelően.
- Amennyiben a támogatást igénylő ötven főnél több személyt foglalkoztató költségvetési

szerv, illetve többségi állami tulajdonban álló jogi személy, igazolnia szükséges, hogy rendelkezik a 2003. évi CXXV. törvény 64. §. (4) bekezdése szerint esélyegyenlőségi tervvel.

- A 2007. évi XCII. törvény 9. §. értelmében a közszolgáltatások, közösségi funkciókat ellátó **terek és szolgáltatások** (így „épületek, utak, közlekedés és más bel- és kültéri létesítmények, iskolák, lakóházak, egészségügyi létesítmények és munkahelyek, információ, kommunikáció és egyéb szolgáltatások, köztük az elektronikus szolgáltatások és segélyhívó szolgáltatások”) **fejlesztése során** az egyenlő esélyű hozzáférés követelményét be kell tartani. Ennek részeként a fejlesztéseket az egyetemes tervezés alapelvét figyelembe véve és **projektarányos komplex akadálymentesítést** elvégezve kell végrehajtani. Közösségi célú funkciókatellátó, és/vagy ügyfélforgalmat lebonyolító és/vagy állandó munkavégzés helyszínéül szolgáló épület/épületrész /közlekedési útvonal építése/felújítása során a kötelezően elvégzendő projektarányos komplex akadálymentesítést foglalkozási rehabilitációs humán és műszaki szaktanácsadó, és/vagy rehabilitációs környezettervező szakmérnök/szakértő, illetve a helyi esélyegyenlőségi érdekképviselői szervezet bevonásával kell megtervezni.

Ha a projekt célja, tevékenységei kimondottan valamely, a társadalmi befogadással összefüggő területre irányulnak, egy vagy több társadalmi kirekesztéssel veszélyeztetett csoport esetében, akkor az esélyegyenlőségi intézkedések tervezése és végrehajtása biztosított a projektben.